

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

ORDIN

04.09.2026 nr. 1822

mun. Chișinău

**Cu privire la organizarea și desfășurarea
Decadei Valorilor Naționale**

În temeiul prevederilor Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, ale pct. 10, subpct. 10.12 din Anexa nr. 1 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, aprobat prin Hotărârea Guvernului 146/2021, a Hotărârii Guvernului 868/2014 și a Regulamentului privind organizarea decadelor tematice în învățământul general aprobat prin Ordinul MEC nr.1565/2025, Ministrul Educației și Cercetării emite prezentul

ORDIN:

1. Se aprobă:

- 1.1. Conceptul de organizare a Decadei Valorilor Naționale, conform Anexei nr. 1;
- 1.2. Planul național de acțiuni al Decadei Valorilor Naționale, conform Anexei nr. 2;
- 1.3. Lista experților responsabili de organizarea forumurilor raionale/municipale, în conformitate cu Planul național de acțiuni, conform Anexei nr. 3;
- 1.4. Lista formatorilor responsabili de facilitarea atelierelor didactice (online), privind abordarea transdisciplinară a valorilor naționale în procesul educațional în ciclul primar, gimnazial și liceal conform Planul național de acțiuni, conform Anexei nr. 4;
- 1.5. Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului republican de reportaje „Independența trăită, Independența povestită”, conform Anexei nr. 5;
- 1.6. Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului republican de cântece patriotice „Odă independenței”, conform Anexei nr. 6;
- 1.7. Devizul de cheltuieli cu privire la organizarea și desfășurarea Decadei Valorilor Naționale, conform Anexei nr. 7;

2. Serviciul politici în învățământul artistic și extrașcolar:

2.1. va informa organele locale de specialitate în domeniul învățământului despre prevederile prezentului ordin;

2.2. va coordona realizarea activităților, conform Planului național de acțiuni.

3. Direcția managementul finanțelor publice va asigura achitarea cheltuielilor aferente organizării Planului de acțiuni privind organizarea Decadei Valorilor Naționale, în conformitate cu clasificția bugetară la funcția 0960 „Servicii afiliate învățământului”, program subprogram 8813 „Servicii generale în educație”.

4. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului:

4.1. vor aduce la cunoștință instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat prevederile prezentului ordin;

4.2. vor asigura realizarea activităților, la nivelul raional/municipal conform Planului național de acțiuni;

4.3 vor monitoriza organizarea în instituțiile de învățământ din subordine a Decadei Valorilor Naționale conform conceptului aprobat în punctul 1.1. din ordin.

5. Conducătorii instituțiilor de învățământ general:

5.1. vor desfășura activitățile educaționale a Decadei Valorilor Naționale în corespondență cu Regulamentul privind organizarea decadelor tematice în învățământul general, aprobat prin ordinul MEC nr. 1565/2025 și conceptul Decadei Valorilor Naționale;

5.2. vor asigura participarea cadrelor didactice la atelierele de formare profesională privind abordarea transdisciplinară a valorilor naționale în procesul educațional, organizate conform Planului național în perioada 7-11 septembrie 2026;

5.3. vor organiza întâlniri cu deputați din Primul Parlament al Republicii Moldova, semnatori ai Declarației de Independență din 27 august 1991;

5.4. vor delega elevi pentru participarea la activități naționale, raionale/municipale organizate în cadrul Decadei, asigurând însoțirea acestora de către cadre didactice;

5.5. vor asigura participarea elevilor la concursuri și alte activități educaționale tematice organizate în cadrul Decadei;

5.6. vor aplica prevederile legale privind delegarea cadrelor didactice desemnate să însoțească elevii, cu menținerea salariului mediu pentru perioada participării la activitățile organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale, inclusiv pentru timpul deplasării, în conformitate cu art. 175 din Codul muncii al Republicii Moldova, pct. 6, pct. 13 și pct. 15 ale Regulamentului cu privire la delegarea personalului entităților din Republica Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 10/2012 (Monitorul oficial nr.7-12 din 13.01.2012) cu modificările ulterioare;

5.7. vor respecta prevederile art. 104 al. (4) și al. (7) și art. 158 al.(1) lit. c) și al. (2) din Codul muncii nr.154/2003, precum și ale art. 19 din Legea nr. 270/2018 privind remunerarea muncii suplimentare a persoanelor implicate în activitățile Decadei, în zilele de odihnă.

6. Controlul realizării prezentului ordinului îi revine doamnei Valentina Olaru, Secretar de stat.

Ministru

Dan Perciun

Concepția de organizare a Decadei Valorilor Naționale

I. Cadru General

Decada Valorilor Naționale reprezintă un program educațional tematic obligatoriu, desfășurat în luna septembrie a anului 2026. Acesta cuprinde cel puțin 10 zile de studii integrate în planificările didactice și orarul școlar, îmbinând activitățile formale (la clase) cu cele nonformale (extracurriculare și extrașcolare) conform reperelor valorice stabilite prin ordinul MEC nr. 1565/2025.

Din punct de vedere istoric, Decada Valorile Naționale reflectă cronologia perioadei **1944–1991**. Această epocă începe cu instaurarea regimului sovietic de ocupație și declanșarea primelor mișcări de rezistență antisovietică, continuă cu afirmarea Mișcării de Eliberare Națională de la mijlocul anilor 1980 și culminează cu proclamarea Independenței Republicii Moldova la 27 august 1991.

Scopul și Obiectivul Prioritar

Scopul Decadei Valorilor Naționale constă în dezvoltarea unei culturi școlare bazate pe prețuirea identității istorice și culturale a țării, prin cultivarea respectului față de simbolurile de stat și stimularea participării civice a elevilor, în conformitate cu prevederile Curriculumului Național.

Obiectivul prioritar vizează cultivarea unei înțelegeri profunde a contextului istoric care a determinat adoptarea *Declarației de Independență* și proclamarea independenței Republicii Moldova, educând, totodată, respectul atașat față de simbolurile statului.

Obiectivele Generale ale Decadei

Prin implementarea activităților tematice se urmărește:

- **Cultura memoriei:** Conștientizarea momentelor definitorii ale istoriei naționale și înțelegerea drumului spre independență (de la rezistența antisovietică și prin cultură din anii 1940-1970, până la Mișcarea de Eliberare Națională).
- **Identitate și apartenență:** Dezvoltarea sentimentului de apartenență la țară, la spațiul cultural și civilizațional românesc și european, promovând solidaritatea și unitatea civică în rândul elevilor.
- **Cultivarea respectului** față de valorile și simbolurile statale, limba română, patrimoniul cultural și cel istoric.
- **Dezvoltarea gândirii critice:** Dezvoltarea discernământului istoric prin contracararea manipulării informaționale, a dezinformării și a mesajelor care incită la ură sau dezbinare.
- **Valorificarea locală:** Explorarea resurselor, a tradițiilor și a obiceiurilor comunităților locale.
- **Conectarea valorilor** naționale cu vectorul european.

Activitățile educaționale din cadrul Decadei Valorilor Naționale sunt structurate pe două dimensiuni complementare:

1. Dimensiunea formală (activități curriculare participative și activități de formare):

- **Abordări inter - și transdisciplinare** centrate pe valori conceptuale și competențe cheie.
- **Învățare bazată pe proiecte** și pe rezolvarea unor probleme din lumea reală.
- **Proiecte curriculare cu elemente de cercetare** ghidată, integrate în cadrul disciplinelor școlare.

2. Dimensiunea nonformală (activități extracurriculare și extrașcolare naționale, raionale și locale):

- **Evenimente interactive:** concursuri tematice, concursuri de desene și cântece patriotice cu genericul „Moldova Mea”, „Odă independenței” sau „Independența țării mele”, expoziții; piese de teatru

social; ateliere de reflecție; concursuri de creații video ce reflectă tematica decadei; organizarea caravelor independenței prin forumuri raionale și municipale ca platforme de dialog deschis între generații, cu dezbateri publice și invitarea eroilor independenței și ai mișcării de eliberare națională.

– **Campanii de sensibilizare:** inițiative de comunicare publică și informare, inclusiv prin resurse media și platforme digitale, amenajarea avizierelor în școală/comunitate.

Activitățile educaționale recomandate pe parcursul Decadei Valorilor Naționale sunt de tip prioritar, opțional și tematic (de învățare):

Activități prioritare la nivel de instituție:

a. **Ceremoniile oficiale:** deschiderea și închiderea Decadei prin arborarea solemnă a Drapelului de Stat și intonarea Imnului Republicii Moldova.

b. **Moment de reculegere:** comemorarea solemnă a generației de luptători din mișcarea de rezistență antisovietică și a eroilor căzuți pentru independența și suveranitatea țării.

c. **Integrare curriculară:** includerea obligatorie a subiectelor privind semnificația și istoricul simbolurilor naționale și de stat în cadrul lecțiilor desfășurate.

Activități opționale – cu caracter de recomandare:

a. **Actualizarea mediului informativ:** reamenajarea avizierelor, panourilor școlare și a revistelor instituției cu materiale documentare dedicate tematicii Decadei.

b. **Explorare multimedia:** desfășurarea de lecții tematice utilizând resurse video și digitale pentru explicarea semnificației Declarației de Independență și a rolului Constituției în protejarea drepturilor cetățenești.

c. **Dialoguri inter-generaționale:** organizarea de întâlniri cu deputați ai Primului Parlament, semnatori ai Declarației de Independență, reprezentanți ai Autorităților Publice Locale (APL) și ai altor instituții statale.

d. **Vizite de studiu instituționale:** participarea la tururi ghidate în cadrul evenimentelor de tip „Ziua ușilor deschise” la instituțiile fundamentale ale statului (Parlament, Președinție, Guvern, Ministerul Apărării, Curtea Constituțională).

e. **Educație civică aplicată:** organizarea de simulări ale dezbaterilor parlamentare și a jocului intelectual „Vreau să știu”, axate pe procesul decizional și elaborarea legilor.

Activități tematice (de învățare):

a. **Dezvoltarea tematică:** integrarea în cadrul lecțiilor a subiectelor axate pe eroism, curaj, camaraderie și pe importanța strategică a unei armate puternice pentru suveranitatea statului.

b. **Studiul modelelor istorice:** analizarea unor studii de caz și exemple concrete de sacrificiu ale eroilor mișcării de rezistență antisovietică și ai renașterii naționale, evidențiind faptele de bravură (chiar și salvarea de vieți omenești, după caz).

c. **Activități experiențiale:** organizarea de vizite ghidate în unitățile militare ale Armatei Naționale, în centrele de instruire și la Muzeul Militar (Muzeul Armatei Naționale).

d. **Mărturii și dialoguri:** desfășurarea de întâlniri tematice cu veterani de război, foști comandanți și militari moldoveni care au participat la misiuni internaționale de menținere a păcii, pentru împărtășirea experienței lor de viață și de serviciu.

Pilonii conceptuali ai activităților educaționale din cadrul Decadei Valorilor Naționale:

1. Drumul spre Independență

– **Repere istorice:** Evidențierea personalităților marcante și a evenimentelor cruciale care au pavat calea spre suveranitate.

– **Rezistență istorică:** Studiarea mișcării de rezistență antisovietică și a fenomenului de rezistență prin cultură din perioada anilor 1940–1970.

- **Renașterea națională:** Analiza Mișcării de Renaștere și Eliberare Națională (1988–1991).
- **Fondarea statului:** Reflectarea istoriei Parlamentului Independenței, a procesului de adoptare a Declarației de Independență, precum și a adoptării Constituției – Legea Supremă a statului.

2. Simbolurile Independenței

- **Identitate de stat:** Promovarea cunoașterii profunde a simbolurilor majore: Drapelul și Stema de Stat, Imnul Republicii Moldova și Limba Română.
- **Fundamente juridice și istorice:** Valorificarea textului Declarației de Independență și a prevederilor Constituției ca piloni ai identității naționale.

3. Independența care ne unește

- **Cultura civică:** Cultivarea cetățeniei active și responsabile, a integrității și a participării democratice în procesul decizional.
- **Vectorul de dezvoltare:** Promovarea parcursului de integrare europeană a Republicii Moldova și a principiilor statului de drept.

Finalitățile Decadei Valorilor Naționale sunt trasate prin

- **Manifestări comunitare:** Finalitățile Decadei Valorilor Naționale vor fi valorificate prin evenimente comune organizate la nivel de clasă, treaptă de școlarizare, instituție sau comunitate.
- **Reflecție și conștientizare:** Aceste activități de sinteză vor oferi elevilor oportunitatea de a împărtăși experiențele acumulate, de a formula lecții învățate și concluzii valorice.
- **Flexibilitate metodologică:** Formatul de prezentare a rezultatelor (expoziții, forumuri de discuții și dezbateri, gale, portofolii digitale, concursuri de cântece patriotice și de scurtmetraje despre mișcarea de eliberare națională, eroii independenței sau personalitățile marcante care s-au manifestat în lupta pentru emanciparea națională etc.).

Evaluarea și monitorizarea activităților Decadei Valorilor Naționale

Fiecare instituție de învățământ își elaborează un Plan propriu de activitate pentru această decadă. La finalul perioadei, se recomandă centralizarea rezultatelor prin: portofolii cu produsele elevilor (eseuri, desene, fotografii de la evenimente); postări pe site-ul școlii sau pe paginile de socializare pentru a asigura transparența și implicarea comunității/părinților.

***Protocolul de onorare a simbolurilor de stat:**

Autonomie instituțională: Instituțiile de învățământ au libertatea de a stabili periodicitatea ritualurilor solemne de onorare a simbolurilor statului (intonarea Imnului de Stat, salutul Drapelului și al Stemei Republicii Moldova).

Momente de referință: Se recomandă fixarea acestor ceremoniale la începutul și sfârșitul anului de studii, al semestrelor școlare, al lunilor calendaristice sau în cadrul decadelor tematice și al altor evenimente oficiale.

REPERE METODOLOGICE
privind organizarea Decadei valorilor naționale
cu genericul
„INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE”
în anul de studii 2026-2027

Context

La 27 august 2026, Republica Moldova a sărbătorit 35 de ani de la proclamarea Independenței. Decada oferă comunității educaționale un cadru comun pentru a reconstitui drumul către Independență, a exprima recunoștință semnatarilor Declarației de Independență și a implica elevii în construirea responsabilă a viitorului Republicii Moldova. Bunicii și părinții elevilor sunt cei care, acum 35 de ani, au cerut libertate, suveranitate și independență, iar elevii de astăzi continuă acest proiect de țară.

Independența Republicii Moldova este un proiect viu prin libertate exercitată cu responsabilitate, prețuire pentru demnitatea umană și drepturile omului, participare civică, unitate, solidaritate și grijă pentru binele comun. Decada valorilor naționale extinde mesajul primei lecții și îl valorifică prin activități curriculare și extracurriculare.

Scopul Decadei este de a conștientiza că libertatea, pacea, demnitatea, diversitatea, integritatea, hărnicia, unitatea, curajul, competența, respectul pentru justiție și statul de drept sunt valorile care ne unesc într-o Moldovă incluzivă, rezilientă și sustenabilă.

Obiective specifice:

- Înțelegerea critică a momentelor definitorii ale drumului spre independență și a transformărilor din perioada 1989-2026;
- Cultivarea respectului pentru simbolurile statului, limba română, patrimoniul istoric, cultural și natural al Republicii Moldova;
- Dezvoltarea spiritului și responsabilității civice și de apartenență la Republica Moldova;
- Promovarea participării generației tinere la procesul democratic de construire a prezentului și viitorului european al țării.

Pilonii de bază ai Decadei

Pilon	Conținut de bază
1. Drumul spre Independență	Evenimentele din 1989-1991. Declarația de Independență și transformările Republicii Moldova din perioada 1991-2026.
2. Simbolurile și valorile naționale	Drapelul, Stema, Imnul, limba română, Declarația de Independență, Constituția, oamenii și patrimoniul care dau sens apartenenței.
3. Independența ne unește	Prezent și viitor: demnitate umană, drepturile omului, libertate responsabilă, diversitate, unitate, solidaritate, participare democratică, integritate, justiție, stat de drept și parcurs european.

Linii valorice ale Decadei

- 1989-2026: păstrăm și onorăm memoria, înțelegem prezentul, construim viitorul.
- Independența înseamnă libertate exercitată cu responsabilitate.
- Simbolurile statului, limba română și patrimoniul ne reprezintă și ne unesc.
- Toți suntem Moldova: unitate prin diversitate și demnitate.
- Construim țara prin competență, integritate și participare.
- Alegem pacea, demnitatea umană și drepturile omului, democrația, justiția, statul de drept și viitorul european.

Principii metodologice

Unitate și flexibilitate: activitățile recomandate în anexă reflectă pilonii și liniile valorice, iar cadrul didactic selectează traseul potrivit contextului educațional, fără a se suprasolicita.

Centrare pe implicarea elevului: elevii formulează întrebări, explorează diverse răspunsuri, analizează, cooperează, decid și exprimă opinii și emoții proprii.

Autenticitate și integritate: procesul de învățare/ sarcinile răspund nevoilor și intereselor elevilor, au sens pentru ei, fără suprasolicitare sau formalism festiv.

Valorizarea demnității umane și diversității prin dialog: cadrul didactic asigură un climat sigur și incluziv prin care toate experiențele și opiniile sunt ascultate cu respect.

Abordare inter- și transdisciplinară: două sau mai multe perspective curriculare explorează aceeași întrebare și susțin procesul de formare a competențelor și acțiunea comună.

Reflecție: faptele sunt raportate la surse, iar fiecare activitate se încheie cu conștientizări asumate, o întrebare sau un angajament realist.

Activități educaționale prioritare

- Onorarea simbolurilor de stat - Drapelul, Stema și Imnul;
- Explorarea parcursului Independenței Republicii Moldova: repere istorice 1989-2026;
- Analiza mesajelor cheie din Declarația de Independență a Republicii Moldova;
- Conștientizarea comportamentelor prin care prețuim demnitatea umană, drepturile omului, diversitatea, egalitatea și echitatea, democrația, justiția, statul de drept.
- Reflecție și dialog în baza întrebărilor centrale ale Decadei.

Întrebări centrale

- Ce este Independența? Ce este demnitatea umană? Ce este libertatea?
- Ce valorile ne reprezintă? Cum le trăim în fiecare zi?
- Care dintre aspirațiile strămoșilor se regăsesc în Declarația de Independență?
- Cum construim împreună Independența?
- Care este contribuția fiecăruia la consolidarea independenței și statului de drept?
- Care este viziunea tinerei generații referitor la Independența Republicii Moldova?
- Care este angajamentul personal pentru o Moldovă incluzivă, rezilientă și sustenabilă?

Sugestiile de activități de învățare se regăsesc în anexă precum și în *Recomandările metodologice privind Decada valorilor naționale „TOȚI suntem MOLDOVA”, ediția 2025*, aprobate prin ordinul MEC nr. 1565/2026, care pot fi consultate pe link-ul:

https://mec.gov.md/sites/default/files/default/ordin_mec_1565_decade_tematica.pdf.

Cadrul didactic facilitează cu grijă și în pace un proces autentic de prețuire a fiecărei ființe umane, prin implicarea creativă a tuturor elevilor în explorarea trecutului, prezentului și viitorului Republicii Moldova.

Independența Republicii Moldova: repere istorice 1989–2026

Timp istoric	Eveniment
26 martie 1989	Alegerile pentru Congresul Deputaților Poporului al URSS permit afirmarea reprezentanților mișcării naționale din RSS Moldovenească și aduc în prim-plan revendicările privind limba, drepturile naționale, democratizarea și suveranitatea.
20 mai 1989	Congresul Mișcării Democratice constituie Frontul Popular din Moldova, care devine principala forță civică și politică a mișcării de renaștere și eliberare națională.
27 august 1989	Marea Adunare Națională de la Chișinău, desfășurată cu participarea a sute de mii de oameni, solicită oficializarea limbii române, revenirea la grafia latină, reafirmarea simbolurilor naționale și extinderea suveranității republicii.
31 august 1989	Sunt adoptate legile privind statutul limbii de stat și revenirea la grafia latină, marcând un moment definitoriu al renașterii naționale și al desprinderii de politica sovietică de rusificare.
25 februarie– 10 martie 1990	Au loc primele alegeri legislative desfășurate în condiții de competiție politică reală. Legislativul ales, cunoscut ulterior drept Primul Parlament, va adopta actele fundamentale privind suveranitatea și independența Republicii Moldova.
27 aprilie 1990	Tricolorul albastru-galben-roșu, purtând Stema de Stat, este adoptat ca Drapel de Stat al RSS Moldovenești, devenind un simbol al afirmării identității naționale.
23 iunie 1990	Este adoptată Declarația de Suveranitate, care consacră caracterul unitar și indivizibil al republicii, precum și supremația Constituției și a legislației sale asupra legislației unionale.
19–21 august 1991	Eșecul tentativei de lovitură de stat de la Moscova slăbește decisiv autoritatea centrului unional și accelerează proclamarea independenței republicilor sovietice.
27 august 1991	Parlamentul proclamă Independența Republicii Moldova și adoptă Declarația de Independență, în prezența Marii Adunări Naționale. Actul fondator este votat de cei 277 de deputați prezenți.
27 august– decembrie 1991	România este primul stat care recunoaște independența Republicii Moldova, chiar în ziua proclamării acesteia, fiind urmată de alte state. În contextul încetării existenței URSS, sunt puse bazele relațiilor externe ale noului stat suveran.
30 ianuarie– 2 martie 1992	Republica Moldova este admisă în Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, iar la 2 martie devine membră a Organizației Națiunilor Unite, obținând consacrarea internațională multilaterală a independenței sale.
martie–iulie 1992	Conflictul armat de pe Nistru pune în pericol independența și integritatea teritorială a statului. La 21 iulie, Republica Moldova și Federația Rusă semnează acordul de încetare a focului, fiind instituită Zona de Securitate.
4 februarie/ 25 aprilie 1993	Este instituită Misiunea CSCE, ulterior OSCE, în Republica Moldova, cu mandatul de a sprijini identificarea unei soluții politice durabile pentru conflictul transnistrean.
29 noiembrie 1993	Leul moldovenesc este introdus în circulație, consolidând independența economică și capacitatea statului de a promova o politică monetară proprie.
27 februarie 1994	Au loc primele alegeri parlamentare generale organizate după proclamarea independenței, în baza unui sistem pluripartid, marcând consolidarea cadrului parlamentar propriu al statului.
16 martie 1994	Republica Moldova aderă la programul NATO „Parteneriat pentru Pace”, dezvoltând cooperarea în domeniul securității și apărării, cu respectarea neutralității sale constituționale.
29 iulie 1994	Parlamentul adoptă Constituția Republicii Moldova, intrată în vigoare la 27 august. Legea fundamentală consacră Republica Moldova drept stat suveran, independent, unitar și indivizibil, organizat potrivit principiilor democratice și neutralității permanente.
13 iulie 1995	Republica Moldova devine membră a Consiliului Europei, asumând standardele europene privind democrația, statul de drept și respectarea drepturilor omului.

24 iulie 1997	Parlamentul ratifică Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În același an, Republica Moldova participă la constituirea inițiativei regionale GUAM, întemeiată pe cooperare, suveranitate, integritate teritorială și securitate.
1 iulie 1998	Intră în vigoare Acordul de Parteneriat și Cooperare dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, care instituie primul cadru juridic amplu pentru dialog politic, reforme și cooperare economică.
18–19 noiembrie 1999	La Summitul OSCE de la Istanbul, Federația Rusă își asumă angajamentul de a-și reține forțele și munițiile de pe teritoriul Republicii Moldova. Angajamentul devine un reper diplomatic important, fără a fi însă îndeplinit integral.
26 iulie 2001	Republica Moldova devine al 142-lea membru al Organizației Mondiale a Comerțului, integrându-se în sistemul comercial multilateral și asumând normele internaționale în domeniul comerțului.
22 februarie 2005	Este aprobat Planul de Acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, integrarea europeană devenind un cadru operațional pentru reformele interne și apropierea de Uniunea Europeană.
aprilie–septembrie 2009	Alegerile parlamentare din 5 aprilie sunt urmate de protestele violente din 7 aprilie și de o criză politică. Scrutinul repetat din 29 iulie permite constituirea Alianței pentru Integrare Europeană și încheie perioada majorității parlamentare comuniste.
7 mai 2009	Republica Moldova participă la lansarea Parteneriatului Estic al Uniunii Europene, platformă destinată aprofundării asocierii politice, integrării economice și contactelor dintre cetățeni.
29 noiembrie 2013	La Summitul Parteneriatului Estic de la Vilnius este parafat Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, inclusiv Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător – DCFTA.
5 decembrie 2013	Curtea Constituțională stabilește că Declarația de Independență face corp comun cu Constituția și că denumirea „limba română”, prevăzută în actul fondator, prevalează asupra formulării divergente din articolul 13 al Constituției.
28 aprilie 2014	Este eliminată obligația de viză pentru călătoriile de scurtă durată în spațiul Schengen ale cetățenilor Republicii Moldova care dețin pașapoarte biometrice.
27 iunie 2014	Republica Moldova și Uniunea Europeană semnează, la Bruxelles, Acordul de Asociere, inclusiv Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător – DCFTA.
1 septembrie 2014	Începe aplicarea provizorie a Acordului de Asociere, inclusiv a DCFTA, consolidând apropierea politică și integrarea economică a Republicii Moldova în spațiul european.
1 iulie 2016	Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană intră pe deplin în vigoare, devenind principalul cadru juridic al apropierii politice și integrării economice europene.
22 iunie 2018	Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite adoptă Rezoluția 72/282, prin care solicită retragerea completă și necondiționată a forțelor militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova.
3 martie 2022	Republica Moldova depune cererea de aderare la Uniunea Europeană, deschizând o nouă etapă în parcursul său european.
23 iunie 2022	Consiliul European acordă Republicii Moldova statutul de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană, marcând trecerea de la relația de asociere la procesul de aderare.
1 iunie 2023	Republica Moldova găzduiește, la Bulboacă, Summitul Comunității Politice Europene, eveniment care îi consolidează vizibilitatea internațională și confirmă sprijinul european pentru suveranitatea și securitatea sa.
14 decembrie 2023	Consiliul European decide deschiderea negocierilor de aderare cu Republica Moldova, în baza recomandării Comisiei Europene și a progreselor înregistrate în realizarea reformelor.

25 iunie 2024	Prima Conferință interguvernamentală Republica Moldova–Uniunea Europeană marchează deschiderea oficială a negocierilor de aderare și începutul procesului sistematic de aliniere la acquis-ul Uniunii Europene.
20 octombrie 2024	În cadrul referendumului republican constituțional, majoritatea voturilor valabil exprimate susține modificarea Constituției în vederea consacrării integrării europene drept obiectiv strategic al Republicii Moldova. Rezultatele sunt confirmate de Curtea Constituțională la 31 octombrie.
4 iulie 2025	La Chișinău se desfășoară primul Summit Republica Moldova–Uniunea Europeană, care reafirmă perspectiva europeană a țării și sprijinul Uniunii Europene pentru reforme, securitate și dezvoltare.
15 iunie 2026	În cadrul celei de-a doua Conferințe de aderare Republica Moldova–Uniunea Europeană sunt deschise negocierile asupra Clusterului 1 „Elementele fundamentale”, care cuprinde statul de drept și drepturile fundamentale, funcționarea instituțiilor democratice, reforma administrației publice și criteriile economice.
22 iunie 2026	La Bruxelles se desfășoară cel de-al doilea Summit Republica Moldova–Uniunea Europeană, în cadrul căruia este reafirmat sprijinul european pentru suveranitatea, integritatea teritorială și viitorul european al țării.
14 iulie 2026	În cadrul celei de-a treia Conferințe de aderare Republica Moldova–Uniunea Europeană sunt deschise negocierile asupra Clusterului 6 „Relații externe”, care cuprinde relațiile externe și politica externă, de securitate și apărare.
27 august 2026	La 35 de ani de la proclamarea independenței, Republica Moldova este un stat suveran, independent și neutru, candidat la aderarea la Uniunea Europeană și aflat în proces activ de negociere. Consolidarea statului de drept, protejarea instituțiilor democratice și soluționarea pașnică a conflictului transnistrean rămân obiective esențiale pentru întărirea suveranității și integrității teritoriale.

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasa: I- a II-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Respect față de țară, simbolurile statului și memoria istorică;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare și observare;
- Înțelegerea cunoștințelor referitoare la independență, libertate, comunitate, țară.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- să descopere parcursul obținerii independenței Republicii Moldova;
- să recunoască Declarația de Independență ca document valoric al Republicii Moldova;
- să identifice propriile comportamente care contribuie la independență și binele comun.
- să exprime nevoi și emoții legate de primele zile ale independenței școlare;
- să descopere ceea ce îi face mândri de țara lor;
- să exploreze sentimentul de apartenență la clasă, comunitate, țară.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Cutia cu poveștile Moldovei (Integrare: Limba română, Științe, EMS) Resurse: cutie, spic, strugure, ornament tradițional, fluier, carte, fotografie cu Nistrul, conturul țării. • Cadrul didactic prezintă cutia închisă și spune că aparține unei țări. • Elevii formulează ipoteze despre conținutul cutiei. • Elevii extrag câte un obiect din cutie și răspund. Văd... Simt... Gândesc... • Elevii sortează obiectele după anumite criterii și le lipesc pe harta Republicii Moldova. Reflecție: • După ce indiciu ai recunoscut Republica Moldova? • Ce obiect ți-a trezit o amintire sau o emoție? • Ce obiect vorbește despre oameni, tradiții sau natură? • Ce ai mai adăuga în cutie? • Ce întrebare ai vrea să cercetăm în continuare? Activitatea: Scrisoare către Republica Moldova (Integrare: Limba română, Educație plastică, Dezvoltare personală) Resurse: Foi pliate ca o scrisoare, imagini-suport, creioane colorate, plicuri. • Cadrul didactic prezintă Republica Moldova ca destinatar simbolic și citește începuturi de mesaj: Dragă Moldova... Îți mulțumesc pentru...

	<i>Îmi doresc pentru tine....</i> • Elevii continuă enunțurile prin a realiza un desen. Elevii care pot scrie adaugă un cuvânt sau o propoziție. • Scrisorile se păstrează într-o cutie poștală simbolică creată de elevi la lecția de educație plastică sau educație tehnologică. Reflecție: • Ce ai ales să-i spui Moldovei? • Ce dorință din scrisoarea ta depinde și de faptele oamenilor? • Cum te-ai simțit când mesajul tău a fost ascultat? • Ce faptă poate însoți scrisoarea ta?
Matematică și științe	Activitatea: 35 de semne pentru 35 de ani <i>(Integrare: Matematică, EMS, Educație plastică)</i> Resurse: 35 de jetoane sau cercuri de hârtie, bandă lungă, cartonașe cu 1991, 2026 și 35. • Cadrul didactic așază reperele 1991 și 2026 și explică: <i>„În 1991, Republica Moldova a spus lumii că este un stat independent; în 2026, aniversăm 35 de ani de independență”.</i> • Fiecare elev decorează unul sau mai multe jetoane cu un simbol ce reprezintă Republica Moldova. Împreună, clasa completează colecția de 35 și o transformă într-un colier sau alte obiecte cu care asociază. • Jetoanele sunt ordonate pe o bandă. Elevii observă colecția, numără, formează grupuri, perechi, descoperă dacă este număr par sau impar, compară cu vârsta lor, descoperă/ descompun în zeci și unități, creează exerciții folosind acest număr, având acest rezultat etc. Reflecție: • Ce reprezintă cele 35 de jetoane? • Ce ai ales să desenezi pe jetonul tău ? • Cum am reușit să realizăm împreună o colecție atât de mare? • Cum contribuie fiecare piesă la colierul clasei? • Ce lipsește la colierul clasei? • Ce se poate schimba într-un an în viața unui copil? Dar în 35 de ani într-o țară? • Ce vei face tu la 35 de ani? Activitatea: Detectivii hărții și ai naturii <i>(Integrare: Științe, Limba română, EMS, Dezvoltare personală)</i> Resurse: Harta Republicii Moldova, imagini cu râuri, Codrii, câmpuri, sate, orașe, monumente, plante, animale și oameni din comunități diferite. • Elevii spun ce observă într-un set de imagini (loc natural, localitate, patrimoniu sau oameni). • Elevii plasează imaginile pe harta Republicii Moldova și completează enunțurile: <i>În Moldova descoperim...</i> <i>Protejăm... pentru că...</i> <i>Țara este casa comună a...</i> <i>Aleg să protejiez prin a...</i> Reflecție: • Ce ai descoperit pe hartă?

	• Ce înseamnă pentru tine Republica Moldova? • Cum protejăm ceea ce este valoros? • Cum au ajutat ideile colegilor echipa?
Educație socioumanistică și dezvoltare personală	Activitatea: Semaforul alegerilor responsabile <i>(Integrare: Dezvoltare personală, EMS, Dezvoltare personală, Limba română)</i> Resurse: Perechi de imagini (haine, cărți, jocuri, gustări), trei cercuri: verde, galben, roșu. • Cadrul didactic proiectează perechi de imagini. • Elevii aleg între două imagini și completează: „Eu aleg..., pentru că...”. • Cadrul didactic prezintă semaforul: roșu – mă opresc, deoarece alegerea poate fi periculoasă sau îi poate răni pe alții. galben – cer sfatul unui adult; verde – pot decide singur; • Elevii plasează situații ilustrate la culoarea potrivită și discută. Cadrul didactic citește situații. De exemplu: • îmi pregătesc rechizitele; • aleg jocul din timpul liber, dintre cele permise. • un coleg mă invită să merg într-un loc necunoscut; • primesc un mesaj de la o persoană pe care nu o cunosc • un necunoscut mă invită să urc în mașină; • vreau să lovesc un coleg pentru că m-a supărat; • vreau să mă joc cu chibrituri; Reflecție: • Ce alegeri faci singur? • Când ceri ajutorul unui adult? • Ce alegeri ne face fericiți? • Cum te simți când alegerea ta este respectată? • Ce asemănare există între un copil care decide și o țară care își hotărăște drumul? Activitatea: Pașaportul Republicii Moldova <i>(Integrare: EMS, Limba română, Educație plastică)</i> Resurse: Plicuri cu drapelul, stema, conturul țării, imaginea Parlamentului, imaginea Declarației, cartonașele 27 august 1991, fișa-pașaport. • În grupuri, elevii cercetează imaginile din plic și răspund: Ce recunoaștem? Ce s-a întâmplat? Ce întrebări avem? • Cadrul didactic explică: „La 27 august 1991, reprezentanții oamenilor au adoptat Declarația de Independență. Prin acest document, Republica Moldova a anunțat că este un stat independent”. • Se proiectează un pașaport: Documentul prezintă identitatea unei persoane. Prin analogie, Declarația este numită „pașaportul țării”, deoarece a prezentat lumii hotărârea Republicii Moldova de a-și decide viitorul. • Elevii completează pașaportul: Numele țării: Ziua de naștere: Drapelul:

	Simbolul țării: Valorile țării: Reflecție: • Ce imagini din plic ai recunoscut? • Ce s-a întâmplat la 27 august 1991? • Cu ce se aseamănă Declarația de Independență? • Ce înseamnă pentru o țară să-și decidă prezentul și viitorul? Activitatea: Consiliul cetățenilor (Integrare: EMS, Limba română, Matematică) Resurse: Cartonase cu promisiuni ilustrate. • Elevii formulează propuneri în baza întrebării: <i>Ce promisiune comună facem Republicii Moldova?</i> • Elevii grupează propunerile după anumite criterii și elaborează mesajul clasei: <i>Noi, elevii clasei..., promitem să....</i> • Clasa stabilește acțiuni pentru promisiunea făcută. Reflecție: • Cum ne-am asigurat că vocea fiecărui copil contează? • Ce faci atunci când vocea ta nu este ascultată? • Ce faci când observi că vocea unui coleg nu este auzită? • Cum te-ai simțit în procesul de elaborare a mesajului? • Ce facem pentru realizarea promisiunii? • Ce facem atunci când promisiunea nu este realizată? Activitatea: Verigile libertății responsabile (Integrare: Dezvoltare personală, EMS, Educație tehnologică) Resurse: Fâșii de hârtie colorată, imagini cu situații cotidiene, lipici. • Cadrul didactic oferă elevilor cartonase cu imagini ce reprezintă situații cotidiene. • Fiecare elev alege o imagine și completează enunțul: <i>Sunt liber să..., iar responsabilitatea mea este să...</i> • Mesajul este desenat sau scris pe o verigă. Toate verigile sunt unite. <i>„Independența unei țări are nevoie de responsabilitate, reguli și grijă față de oameni.”</i> Reflecție • Ce s-ar întâmpla dacă am avea libertatea, dar am uita responsabilitatea? • Ce formează verigile unite? • Ce ne ajută să trăim împreună în pace?
Arte	Activitatea: Ascultă Moldova! (Integrare: Educație muzicală, Limba română, Științe) Resurse: Fragmente audio scurte (cântece despre Moldova, apă curgătoare, păsări și pădure, melodie populară instrumentală, clopot/sărbătoare, glasuri de copii). • Elevii ascultă câte un fragment și continuă gândul. <i>Aud..., Îmi imaginez..., Mă simt....</i> <i>Acest sunet mă face să mă gândesc la...</i> • Elevii creează un peisaj sonor al Moldovei, folosind vocea, bătaia ușoare din palme și obiecte sonore. Reflecție:

	• Ce sunet ți-a amintit cel mai mult de Moldova? • Ce imagine ți-a plăcut? • Ce ai simțit în timpul audițiilor? • Cum am reușit să ne ascultăm unii pe alții? • Care este cântecul localității? Activitatea: Puzzle-ul diversității <i>(Integrare: Educație plastică, EMS, Limba română)</i> Resurse: Contur mare al Republicii Moldova, piese de puzzle, creioane, colaje, lipici. • Elevii decorează o piesă de puzzle cu ceea ce reprezintă pentru ei Moldova. • Elevii reunesc toate piesele în conturul țării și completează enunțul: <i>Suntem diferiți, iar împreună...</i> Reflecție: • Ce reprezintă puzzle creat? • Ce observați la puzzle? • Prin ce se aseamănă piesa ta cu celelalte? • Prin ce este piesa ta diferită de celelalte? • Ce s-ar întâmpla cu imaginea dacă ar lipsi unele piese? • Cum putem fi uniți fiind diferiți? • Cum exprimăm prețuirea pentru fiecare om?
Tehnologii	Activitatea: Muzeul obiectelor care povestesc <i>(Integrare: Educație tehnologică, Limba română, EMS)</i> Resurse: obiecte, fotografii sau desene ale obiectelor de familie, etichete, bandă adezivă din hârtie. • Elevii aduc fotografia sau desenul unui obiect cu istorie: covor, carte, instrument, rețetă, fotografie veche, obiect meșteșugăresc ori imagine din localitate. • În clasă, elevii completează: <i>Acest obiect spune povestea familiei/ localității/ Moldovei prin...</i> <i>Ceea ce prețuiesc cel mai mult la acest obiect este...</i> • Elevii scriu pe etichete denumirea obiectului și decid cum vor organiza exponatele în clasă (familie, tradiții, muncă, localitate, natură, etc.) • Elevii sunt ghizi pentru colegii din alte clase la turul galeriei. Reflecție: • Ce poveste spune obiectul ales de tine? • Ce păstrează sau transmite aceste obiecte? • Ce ai aflat nou de la colegi? • Cum ați decis felul în care organizăm exponatele? • Cum protejăm obiectele și poveștile familiilor/ localității/ țării? Activitatea: Capsula timpului <i>(Integrare: Educație tehnologică, Limba română, Educație plastică, Dezvoltare personală)</i> Resurse: Cutie reutilizată, hârtie, materiale decorative, copii ale produselor. • Elevii observă produsele decadelor și aleg ce mesaj ar dori să transmită elevilor din viitor.

	• Elevii realizează o „fereastră spre viitor”: desen sau mesaj început prin: <i>Îmi doresc ca Moldova să..., Eu pot contribui prin....</i> • Elevii decorează cutia, stabilesc simbolurile și ordinea materialelor. Se includ dorințe, promisiuni, desene și lista valorilor clasei. • Capsula este sigilată, iar clasa alege o dată potrivită pentru redeschidere. Reflecție: • Ce ai dori să găsească elevii viitorului în capsulă? • Ce vis pentru Moldova ai reprezentat? • Ce putem face de azi pentru viitor? • Cum am hotărât ce includem în capsulă? • Ce valoare ai vrea să rămână importantă și peste mulți ani?
Sport	Activitatea: 35 de pași spre independență <i>(Integrare: Educație fizică, EMS, Matematică)</i> Resurse: 35 de urme din hârtie/carton fixate sigur, imagini cu simboluri, valori și acțiuni, jaloane. • Se amenajează un traseu cu 35 de urme. Urmele conțin imagini, cuvinte-cheie pentru a putea denumi stațiile. • Elevii parcurg traseul în echipe. La anumite urme/stații execută o mișcare sau răspund la o provocare: numește un simbol, arată prin gest, spune o faptă, formulează o dorință pentru Moldova etc. • La stațiile de cooperare realizează sarcini în perechi sau grup. • La final, fiecare echipă alege o urmă care i s-a părut importantă și argumentează. Reflecție: ▪ La ce pas/stație ai simțit că ai nevoie de ajutor? ▪ Cum ați cooperat la stațiile cu sarcini de grup/perechi? ▪ Ce provocare te-a ajutat să-ți amintești ceva important? ▪ De ce avem reguli și într-un joc liber? ▪ Ce pași spre viitor ai vrea să faci Moldova? Activitatea: Festivalul jocurilor de altădată <i>(Integrare: Educație fizică, Educație muzicală, Familie și comunitate)</i> <i>E binevenit ca la această activitate să fie prezenți părinți, bunici.</i> Resurse: cretă, mingi moi, cercuri, sfoară și alte materiale specifice. • Elevii descriu un joc aflat de la părinți sau bunici. • Înainte de joc, elevii discută regulile și propun o adaptare pentru ca toți colegii să poată participa. • Jocurile sunt practicate afară sau în sala de sport pe ateliere/stații, fără clasamente. Reflecție: • Ce joc ai descoperit? • Ce ne-a ajutat să ne simțim în siguranță? • Cum am făcut loc fiecărui copil în joc? • Ce ți-a plăcut cel mai mult? • Cum păstrăm și transmitem aceste jocuri?
Fir transdisciplinar zilnic	Activitatea: Fapte pentru Moldova • La începutul sau la sfârșitul fiecărei zile, elevii adaugă un simbol, cuvânt, imagine pe un panou și completează: <i>Astăzi am contribuit la binele comun prin....</i>

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasa: a III - IV-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Respect față de țară, simbolurile statului și memoria istorică;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare, observare și gândire critică;
- Înțelegerea conceptelor de independență, libertate, comunitate și țară.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- să identifice acțiuni prin care manifestă independența personală;
- să descopere momente importante din drumul Republicii Moldova spre independență;
- să propună acțiuni prin care contribuie la dezvoltarea comunității și a țării;
- să explice legătură dintre libertate, independență, responsabilitate;
- să descrie momentele importante din parcursul independenței Republicii Moldova;
- să propună idei pentru protejarea independenței în clasă, școală, comunitate, țară.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Ce s-a întâmplat la 27 august 1991? (Integrare: Limba și literatura română, Istorie, EMS, Educație media) Resurse: plicuri cu text informativ, imaginea Declarației de Independență, fotografia Parlamentului, drapel, cartonașe: fapt/opinie/întrebare. Drumul către independență 1. Vocea oamenilor La 27 august 1989, la Marea Adunare Națională de la Chișinău, oameni din diferite localități și-au exprimat dorința de libertate, demnitate și respect pentru limbă și identitate. Unitatea lor a arătat că viitorul țării se construiește prin participare și valori comune. 2. Limba și alfabetul În anul 1989 s-a hotărât revenirea la alfabetul latin. Limba și scrierea fac parte din identitatea unui popor și îi ajută pe oameni să-și păstreze cultura, tradițiile și legătura cu trecutul. 3. Simbolurile statului Tricolorul a devenit Drapelul de Stat, iar ulterior a fost adoptată Stema de Stat. Aceste simboluri reprezintă Republica Moldova și exprimă apartenența cetățenilor la aceeași țară. 4. Proclamarea independenței – 27 august 1991 La 27 august 1991, Parlamentul a adoptat Declarația de Independență, iar Republica Moldova a fost proclamată stat independent. Țara și-a afirmat dreptul de a lua propriile decizii și de a-și construi viitorul împreună cu cetățenii săi.

	Declarația poate fi asemănată cu certificatul de naștere al Republicii Moldova ca stat liber. • Elevii analizează resursele și identifică cine, ce, când, unde și de ce este important. • Elevii redactează un buletin de știri de 4–5 enunțuri, folosind informații din surse. Reflecție: • Care este faptul cel mai important pe care l-ai aflat? • Ce dovadă susține acest fapt? • Ce întrebare ai dori să cercetezi în continuare? Activitatea: Libertate, responsabilitate și viitor pentru Republica Moldova <i>(Integrare: Limba și literatura română, EMS, Dezvoltare personală)</i> Resurse: texte-model, foi sau caiete. • Elevii discut despre ce prețuiesc cel mai mult la Moldova. • Elevii redactează un text scurt care conține o opinie, un argument, un exemplu și o acțiune. • Elevii împărtășesc și fac schimb de opinii. Reflecție: • Ce prețuim cel mai mult la Moldova? • Care argumente sunt cele mai convingătoare? • Cum ai vrea să îmbunătățești textul după discuție? • Ce propunere poți aplica în această săptămână?
Matematică și științe	Activitatea: Linia timpului 1991–2026 <i>(Integrare: Matematică, Istorie, EMS, Limba română)</i> Resurse: bandă cronologică, cartonașe cu ani, jetoane pentru zeci și unități, fișe cu calcule și repere locale. • Elevii plasează anii 1991 și 2026 pe axă, estimează intervalul și calculează câți ani au trecut. • Elevii reprezintă numărul 35 prin zeci și unități, adunări, înmulțiri și intervale egale. • Elevii completează axa timpului cu evenimente din viața personală, comunității, țării și formulează observații matematice. Reflecție: • Cum ai verificat intervalul dintre 1991 și 2026? • Care reprezentare a numărului 35 este cea mai clară? • Ce schimbări poate surprinde o cronologie? • Ce te-a surprins pe axa timpului? • Care este anul care te-a impresionat? • Cum te vezi la vârsta de 35 de ani? • Unde te regăsești pe axa timpului? Activitatea: Resursele comunității <i>(Integrare: Științe, Matematică, Limba română, EMS)</i> Resurse: hartă fizică, imagini cu râuri, păduri, soluri, localități și obiective de patrimoniu, legendă, post-it-uri, tabel cu date statistice. • Elevii discută despre resursele comunității și aplică pe hartă fizică a localității.

	• Elevii propun soluții la o problemă referitoare la resursele comunității. Reflecție: • Ce informație ai descoperit despre localitate? • Ce probleme ai identificat? • Ce dovadă arată că problema este actuală? • Cine poate contribui la soluționare? • Care este contribuția ta/ voastră?
Educație socioumanistică și dezvoltare personală	Activitatea: Laboratorul dilemelor <i>(Integrare: Dezvoltare personală, EMS, Limba română)</i> Resurse: cartonașe „de acord”, „nu sunt de acord”, „depinde”. • Elevii discută mai multe dileme și se mișcă în diferite locuri din clasă care corespund opiniei „de acord”, „nu sunt de acord”, „depinde”. <i>Toți copiii trebuie să poarte costum popular la sărbători.</i> <i>Libertatea înseamnă să faci tot ce dorești.</i> <i>Băieții sunt mai independenți decât fetele.</i> <i>Fetele se descurcă mai bine la limba română.</i> <i>Doar adulții decid viitorul Moldovei.</i> Reflecție: • Cum te-ai simțit în timpul dezbaterilor? • Ce ai aflat nou? • Cum ai ales locul în sală? • Cine te-a influențat? • Ce te-a ajutat cel mai mult? • Ce dificultăți ai întâlnit? • Ce argument ți-a schimbat sau consolidat opinia? • Ce dileme ai vrea să discutăm în continuare? Activitatea: Parlamentul clasei decide <i>(Integrare: EMS, Dezvoltare personală, Limba română, Matematică)</i> • Elevii cooperează în grupuri mici: ✓ identifică o nevoie a clasei ✓ elaborează o propunere de rezolvare a acesteia care conține scop, activități, responsabil și resursele necesare. • Grupurile prezintă soluțiile și primesc idei din partea colegilor pentru îmbunătățiri. • Elevii votează propunerile după procedura stabilită de ei. • Elevii monitorizează aplicarea planului de soluționare. Reflecție: • Ce au în comun propunerile? • Cum v-ați simțit când ați prezentat propunerea voastră? • Care este rolul parlamentului? • Ce dovadă arată că votul a fost democratic? • Cum transformăm hotărârea într-o acțiune reală?
Arte	Activitatea: Coloana sonoră a Moldovei <i>(Integrare: Educație muzicală, Limba română, EMS)</i> Resurse: fragmente instrumentale, sunete din natură și comunitate, fișă de audiție, instrumente ritmice simple.

	• Elevii ascultă fragmentele și notează tempoul, intensitatea, sursele sonore, emoția și imaginea sugerată. • Elevii creează un peisaj sonor de un minut, cu început, contrast și final, despre trecutul și prezentul Moldovei. • Elevii prezintă creația. Reflecție: • Cum ai reprezentat legătura dintre tradiție și prezent? • Cum te-ai simțit în timpul audiției? • Despre ce erau creațiile audiate? Dar cele create de voi? • Ce ai observat diferit? • Care este melodia ta preferată? • Cu ce melodie asociezi localitatea/ țara? • Ce sunet descrie localitatea? Activitatea: Mozaicul identității <i>(Integrare: Educație plastică, EMS, Limba română)</i> Resurse: contur modular, hârtie, materiale de colaj, imagini cu motive și peisaje, etichete, adezivi siguri. • Fiecare elev creează o piesă de mozaic a lucrării colective despre Moldova. • Elevii negociază așezarea pieselor de mozaic și construiesc un mozaic. • Elevii denumesc lucrarea comună și aleg locul pentru expunere. Reflecție: • Ce observați în mozaicul creat? • Ce mesaj transmite mozaicul? • Care sunt caracteristicile Moldovei prezentate în mozaic? • Ce ai adăuga la mozaicul creat? • Cum putem fi uniți chiar dacă suntem diferiți?
Tehnologii	Activitatea: 35 de piese independente <i>(Integrare: Educație tehnologică, Matematică, EMS)</i> Resurse: 35 de piese pentru fiecare grup, bandă adezivă, riglă etc. • Elevii construiesc din 35 de piese un obiect care să fie independent/ autonom. • Elevii testează rezistența construcției în condiții egale. • Elevii identifică punctele forte/ slabe, îmbunătățesc structura și discută despre asumarea responsabilității prin cooperare. Reflecție: • Cum te-ai simțit în timpul activității? • Ce ai observat? • Ce au în comun produsele? • Prin ce sunt unice creațiile? • Ce v-a ajutat în proces? • Ce obstacole ați întâlnit? • Ce înseamnă să fii independent/ autonom? • Ce face o comunitate mai puternică? Activitatea: Transmiterea mesajului independenței <i>(Integrare: Educație tehnologică, Istorie, Educație media)</i> Resurse: pahare și sfoară, cartonașe cu simboluri, foi, creioane, cronometru.

	• Elevii în grupuri transmit mesajul <i>La 27 august 1991, Republica Moldova a devenit independentă</i> prin diferite modalități: scris, telefon cu sfoară, simboluri sau lanț oral, semnale sonore etc. • Elevii măsoară timpul, verifică exactitatea și notează cuvintele pierdute sau modificate. • Elevii discută despre transmiterea informației în 1991 și în prezent. Reflecție: • Ce rol ai avut în procesul de transmitere a mesajului? • Cum te-ai simțit? • Din ce sursă te informezi? • Cum verifici dacă este o sursă de încredere? • Ce responsabilitate are persoana care transmite informația? • Ce responsabilitate are persoana care primește informația?
Sport	Activitatea: Moldova sportivă <i>(Integrare: Educație fizică, Științe, Matematică, EMS)</i> Resurse: 35 de cartonașe, hartă mare, jaloane, puzzle, sarcini despre cronologie, natură, valori și acțiuni. • Elevii în grupuri confecționează 35 de medalii care reprezintă sportul din Moldova. • Elevii practică diferite jocuri sportive. • Echipele decid cui și ce medalie oferă. Reflecție: • Ce contribuție a avut fiecare membru? • Ce strategie v-a ajutat în joc? • Cum ați rezolvat situațiile dificile? • Cum ați asigurat că fiecare este siguranță și este binevenit? • Care este rolul sportului pentru consolidarea independenței țării?
Fir transdisciplinar zilnic	Activitatea: Jurnalul decadelor • Elevii completează jurnalul decadelor prin ce a observat, ce a simțit, ce a făcut și împărtășesc experiențe unii cu alții.

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasa: a V - VII-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare și observare;
- Abilități de gândire critică și de evaluare a informațiilor din surse diferite;
- Înțelegerea conceptelor de responsabilitate, comunitate, țară, identitate și apartenență.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- să descopere simbolurile naționale, tradițiile, meșteșugurile, muzica, arhitectura și resursele locale;
- să dezvolte sentimentul de identitate, apartenență și responsabilitate față de comunitate și țară;
- să identifice propriile comportamente care contribuie la dezvoltarea comunității/ țării;
- să argumenteze aspectele care le generează sentimentul de mândrie față de Republica Moldova;
- să exprime nevoi, emoții, intenții referitor la viața școlară.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Interviu despre Moldova Elevii elaborează întrebări despre trecutul, prezentul și viitorul Republicii Moldova și le adresează semenilor, părinților și bunicilor. Reflecție: • Ce întrebări ți-au atras atenția? • Ce ai aflat despre Republica Moldova? • Care răspuns te-a impresionat? • Ce moment te-a făcut să vezi cu adevărat țara ta? • Ce angajament iai cu tine? Activitatea: Mesaj pentru generațiile viitoare Elevii redactează un mesaj destinat copiilor din anul 2061, în baza întrebării: <i>Cum ai dori să fie Republica Moldova peste 35 ani?</i> Scrisorile se păstrează într-o cutie poștală simbolică creată de elevi la lecția de educație plastică sau educație tehnologică. Reflecție: • Ce ai ales să spui copiilor Moldovei? • Cum te-ai simțit când scriai copiilor din viitor? • Ce emoții ai trăit imaginându-ți Republica Moldova peste 35 ani? • Ce ai dori să simtă copilul care va deschide scrisoarea ta? • Ce parte e mesajului tău te reprezintă cel mai bine? • Ce ai descoperit despre tine?

	• Ce simți când mesajul tău este ascultat? • Ce responsabilitate avem noi, generația de astăzi, față de generațiile viitoare? • Ce faptă poate consolida realitatea din 2061? Activitatea: O poveste din comunitatea mea Elevii scriu/prezintă/relatează despre persoane din localitate/țară: - O persoană care contribuie la binele comunității; - Un meșteșugar; - Un medic/profesor/agricultor etc. - Un voluntar etc. Reflecție: ▪ Cum te-ai simțit când ai relatat/ scris despre această persoană? ▪ Ce emoții ai trăit, ascultând poveștile despre oamenii care contribuie? ▪ Ce au în comun persoanele prezentate de colegi? ▪ Ce crezi despre rolul fiecărui membru al comunității în dezvoltarea țării? ▪ Care din exemplele prezentate te inspiră cel mai mult? ▪ Cum poți contribui la binele clasei, școlii, comunității, țării?
Matematică și științe	Activitatea: Moldova în cifre Cadrul didactic propune elevilor diverse sarcini pentru a explora evoluția țării din 1991 până în prezent: • Colectarea și prelucrarea datelor statistice (populație, suprafețe de împădurire, producție agricolă, acces la energie verde). • Calculul creșterilor/ scăderilor procentuale și al mediilor aritmetice pentru diferiți indicatori naționali. Reflecție: • Ce informații v-au surprins? • Ce schimbări în evoluția Republicii Moldova ați observat? • Ce mesaj ne transmit cifrele despre transformările prin care a trecut țara? • Cum ne ajută matematică să înțelegem societatea? • Ce schimbări îți dorești pentru Republica Moldova în anul 2041? • Cum contribui la aceasta? Activitatea: Geometria simbolurilor și cetăților naționale Cadrul didactic propune elevilor să identifice forme geometrice, simetrii și proporții în elementele de patrimoniu și să realizeze diverse calcule. Sarcini pentru elevi: • Cetatea Soroca: Calcularea razei, diametrului, circumferinței și ariei turnurilor circulare și a incintei. • Stema și Drapelul Național: Identificarea axelor de simetrie, raportul dintre dimensiunile drapelului și construcția geometrică a acvilei sau a capului de bour. • Limbajul covorului tradițional: Analiza modelelor geometrice (romburi, triunghiuri, simetrii de translație și rotație) din prosoapele și covoarele tradiționale moldovenești.

	Reflecție: • Ce observați despre legătura dintre științe/ matematică și patrimoniul nostru? • Ce contribuție aduce simetria/echilibrul în aspectul simbolurilor naționale? • Ce mesaj transmit formele geometrice despre oamenii din trecut? • Ce element ți-a atras atenția? • Ce element te reprezintă? • Ce element reprezintă îmbinarea dintre matematică și identitatea națională? • Ce forme și simboluri ai alege pentru a reprezenta Republica Moldova? Activitate: Chimia apelor noastre Cadrul didactic propune elevilor experimentul de laborator pentru a identifica calitatea apei resurselor de apă din localitate. Sarcini pentru elevi: • Analiza pH-ului și durității apei din fântânile sau izvoarele din localitate. • Compararea datelor obținute cu normele naționale de apă potabilă și înțelegerea importanței protejării apelor subterane. Reflecție: • Ce ai observat? • Ce te-a surprins? • Ce mesaj ai primit de la ape? • Cum îl poți transforma într-un mesaj pentru comunitate? • Care este mesajul? • Ce ai face diferit acum? Activitatea: Știința în serviciul Moldovei Elevii, în grupuri mixte (elevi din diverse clase), realizează postere/ machete/ infografice/ spoturi video/ aplicații pe diverse teme, alese de comun acord. Exemple de teme pentru echipe: • „Geometria din arhitectura mănăstirilor și cetăților medievale.” • „Plantele medicinale din Moldova – chimie, biologie și tradiție.” • „Traseul apei în Moldova: de la izvor la robinet.” • „Matematica din spatele votului și alegerilor democratice.” etc. Reflecție: • Ce ai descoperit în timpul proiectului? • Ce legături ai descoperit? • Cum contribuie știința la susținerea țării? • Cum au fost îmbinate trecutul – prezentul - viitorul în acest proiect? • Ce inovații dorești să existe în țara noastră peste 10-20 ani? • Cum contribuim pentru aceasta?
Educație socioumanistică și dezvoltare personală	Activitatea: Ce ne unește? Elevii elaborează în grupuri argumente pentru susținerea afirmațiilor: - Tradițiile ne unesc. - Limba ne unește. - Respectul ne unește. - Diversitatea ne face mai puternici. - Fiecare contribuie la binele țării. Reflecție:

	• Ce ai observat? • Ce afirmație v-a atras atenția? • Ce ai descoperit despre tine în calitate de membru al grupului? • Ce ai făcut atunci când în grup au apărut opinii diferite? • Ce îi unește pe oamenii dintr-o comunitate? • Când diversitatea devine o resursă? • Cum susținem fiecare persoană să se simtă acceptată și valorizată? • Ce responsabilitate avem față de ceilalți membri ai societății? Activitatea: Eu – parte din poveste Elevii aleg un simbol național/ tradițional și discută despre legătură acestuia cu identitatea lor. Ulterior creează propriul simbol ce ar include/reprezenta această legătură. Reflecție: • Ce semnificație are simbolul pentru tine? • Ce ai descoperit despre acest simbol? • Care este povestea pe care o transmite simbolul tău? • Ce legătură are simbolul ales cu identitatea ta? • Ce ai învățat despre legătura dintre „eu”, familie și comunitate? • Ce element al identității tale ai vrea să păstrezi și să transmiți generațiilor viitoare? • Ce lucruri te fac să simți că aparții unei comunități? • Cum arată o comunitate în care sunt incluse toate simbolurile individuale?
Arte	Activitatea: Simbolurile în viziune modernă Cadrul didactic propune elevilor să exprime identitatea națională prin valorificarea cromatică și simbolică a Drapelului și Stemei de Stat. Elevii creează: • O compoziție cromatică folosind doar culorile tricolorului (albastru, galben, roșu), explorând nuanțe și tonuri pentru a exprima o stare (ex: „Liniștea Nistrului”, „Lanul de grâu sub soare” etc.). • Pop-Art Național: Reinterpretează motivele tradiționale (pomul vieții, hora, stema etc.) în stilizări moderne (grafică vectorială pe hârtie, afișe sau Pop-Art). Reflecție: • Ce stare sau emoție ai exprimat prin culorile alese? • Ce mesaj transmite compoziția ta? • Ce ai descoperit despre colegii tăi privind modul în care percep Moldova? • Ce ai descoperit despre propria ta relație cu simbolurile naționale? • Cum exprimăm identitatea națională? • Cum putem exprima respectul față de simbolurile naționale prin artă? • Când un simbol tradițional poate transmite un mesaj modern? • Cum diversitatea creațiilor îmbogățește imaginea pe care o avem despre țara noastră? Activitatea: De la doină la ritmuri contemporane Cadrul didactic împreună cu elevii organizează un atelier de creație muzicală prin care audiază diverse genuri muzicale reprezentative pentru identitatea națională (Imnul de Stat, doine, piese folclorice orchestrate modern etc.). Ulterior elevii acompaniază una din melodiile alese, folosind instrumente de percuție simple sau prin bătăi de palme, pași ritmici etc.

	Reflecție: • Ce emoție ți-a transmis fiecare gen muzical audiat? • Ce melodie te-a impresionat? • Cum se transformă o melodie tradițională atunci când este reinterpretată modern? • Cum contribuie fiecare persoană la realizarea unei interpretări reușite? • Cum exprimăm prețuirea pentru <i>ritmul și muzica</i> fiecărui om?
Tehnologii	Activitatea: Un simbol include trei generații Elevii aleg un simbol național/ tradițional (ia, covorul, strugurele, casa tradițională, doina, hora, meșteșugăritul etc.) și îl prezintă în trei moduri: Cum era ieri → Cum este astăzi → Cum ar putea fi mâine. Reflecție: • Ce poveste spune obiectul ales de tine? • Ce păstrează/ transmite aceste obiecte? • Ce valori ale oamenilor din trecut sunt reflectate prin aceste simboluri? • Cum ducem mai departe aceste valori? • Cum ați decis felul în care organizăm expozitiile? • Cum păstrăm semnificația în timp? Activitatea: Meșteșugurile de ieri, ideile de azi Elevii aleg un meșteșug tradițional – țesut, olărit, împletit, prelucrarea lemnului – și creează/ prezintă un obiect contemporan inspirat din acesta. Reflecție: • Ce ai descoperit despre acest meșteșug? • Ce elemente ale meșteșugului tradițional ai păstrat în obiectul tău? • Ce ai schimbat pentru a adapta obiectul la viața de astăzi? • Cum transformi un obiect sau o tehnică tradițională într-o idee contemporană? • Cum putem face ca meșteșugurile tradiționale să fie interesante pentru generația ta? • Ce meșteșug ai transmite generațiilor viitoare? Activitatea: Produsul meu – povestea locului meu Elevii concep un produs care reprezintă localitatea sa și explică alegerea materialelor, simbolurilor și tehnicii utilizate. Reflecție • Ce te-a inspirat în realizarea produsului? • Ce ai învățat despre tine în acest proces? • Ce parte/element al produsului te reprezintă cel mai mult? • Ce poveste despre localitatea ta transmite? • Ce ai descoperit despre localitatea ta? • Cum ar arăta produsul tău dacă ar fi creat peste 20 de ani? • Ce ai vrea să se schimbe în localitatea ta și ce ai vrea să rămână neschimbat?
Sport	Activitatea: Jocurile strămoșești – mișcare și tradiție Elevii discută regulile și participă la jocuri tradiționale din zona Moldovei (ex: Oina, Tragerea frânghiei, Cursa în saci etc.) Reflecție: • Ce simbolizează fiecare joc? • Ce mesaj transmite?

	• Cum continuăm mesajul azi? • Ce conexiune au jocurile tradiționale cu cele moderne? • Ce pași spre viitor ai vrea să faci Moldova? Activitatea: Hora unirii prin diversitate Elevii învață pașii de bază a Horei cu elemente moderne și execută o coregrafie sincronizată în curtea școlii cu participarea tuturor doritorilor. În timp ce se formează hora, un grup de elevi realizează o pânză colectivă (sau un desen pe asfalt cu cretă colorată, sau marhează conturul cu o sfoară colorată), reprezentând conturul Republicii Moldova împodobit cu mâinile tuturor participanților. Reflecție: • Cum v-ați sincronizat cu ceilalți? • Ce ați observat? • Ce v-a făcut să vă simțiți parte din această horă? • Cum poate hora să reprezinte ideea de „împreună”, chiar dacă fiecare persoană este diferită? • Care este conexiunea între horă și unitatea oamenilor din Republica Moldova? • Ce putem face pentru ca fiecare persoană să se simtă „parte din cerc”? • Ce putem face noi pentru ca „hora” comunității noastre să rămână unită? • Ce aduci tu în această „horă” a comunității? • Ce mesaj transmit harta/ conturul create de noi?
Fir transdisciplinar zilnic	Activitatea: Târgul valorilor naționale Elevii lucrează în echipe și creează produse inspirate din patrimoniul național cultural al Republicii Moldova: obiecte decorative, machete, desene, obiecte din materiale naturale sau reciclate. Se organizează o expoziție la nivel de școală cu genericul: Creat de noi, inspirat de valorile noastre. Fiecare produs va avea o etichetă care să răspundă la întrebările: • Ce valoare națională prezintă? • Ce simbol/ motiv tradițional am folosit? Reflecție: ▪ Cum transformăm tradiția într-o idee contemporană? ▪ Cum tradiția devine relevantă pentru tineri? ▪ Cum contribuim la păstrarea și transmiterea patrimoniului? ▪ Ce ai vrea să găsească generația următoare din ceea ce avem astăzi? Activitatea: Republica Moldova în 2061 Elevii își imaginează Republica Moldova peste 35 de ani și elaborează un proiect care prezintă cum ar putea arăta țara din perspectiva educației, culturii, economiei, mediului, comunității și vieții cetățenilor. Proiectul include: • o imagine/schiță a Republicii Moldova în 2061; • trei valori care vor sta la baza societății; • trei schimbări pe care le consideră importante; • trei acțiuni pe care generația lor le poate întreprinde de astăzi; • un mesaj pentru generația care va trăi în Republica Moldova peste 35 de ani. Proiectele sunt prezentate în cadrul unei expoziții cu genericul: „Republica Moldova în 2061 – țara pe care o construim astăzi”.

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasa: a VIII - IX-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității umane și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare și observare;
- Abilități de gândire critică și de evaluare a informațiilor din surse diferite;
- Înțelegerea conceptelor de identitate, apartenență, independență, libertate, responsabilitate, comunitate, țară.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- să identifice etapele obținerii independenței Republicii Moldova;
- să înțeleagă Declarația de Independență ca document valoric al Republicii Moldova;
- să manifeste comportamente prin care contribuie la dezvoltarea comunității;
- să argumenteze aspectele care le generează sentimentul de mândrie față de Republica Moldova;
- să exploreze sentimentul de apartenență la comunitatea școlară, comunitate, țară.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Limba română în diversitatea lingvistică europeană Profesorul propune elevilor spre analiză secvențe din podcasturi despre importanța limbii române în contextul integrării în societate (de exemplu, https://youtu.be/fhQvinQbCHw?si=iGczWOMAIJdmG9u4). Pornind de la experiența prezentată în materialul video, elevii discută despre rolul limbii în comunicare, integrare și sentimentul de apartenență. Reflecție: • Ce îi motivează pe oameni să învețe limba română? • Care sunt provocările atunci când nu cunoști limba țării unde locuiești? • Ce beneficii personale și profesionale oferă cunoașterea limbilor? • Cum cunoașterea limbii române contribuie la comunicarea dintre oameni? • Cum contribuie diversitatea lingvistică la felul în care oamenii se înțeleg și construiesc împreună societatea din Republica Moldova și Europa? • Ce faci pentru a promova respectul față de limba română și față de celelalte limbi vorbite în Republica Moldova? Activitatea: Valori naționale într-o vitrină a lumii Profesorul lansează provocarea: „<i>Imaginați-vă că Republica Moldova participă la o Expoziție Mondială a Valorilor. Ce valori din Declarația de Independență ați expune într-o vitrină pentru ca lumea să cunoască țara noastră?</i>” Elevii argumentează alegerea valorilor prin referire la fragmente din Declarația de Independență și prin exemple din viață. În grupuri, elevii realizează o vitrină simbolică care conține:

	1. cinci valori extrase din Declarația de Independență; 2. câte un simbol sau o imagine pentru fiecare valoare; 3. câte un enunț despre modul în care valoarea contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova și integrarea acesteia în comunitatea europeană. Reflecție: • Care este locul/rolul valorilor Declarației de Independență în viața generației tale? • Cum trăim aceste valori în viața de zi cu zi? • Ce mesaj despre Republica Moldova transmitem lumii prin valorile și comportamentele noastre?
Matematică și științe	Activitatea: Matematica spune povestea Republicii Moldova Profesorul invită elevii, în grupuri mici, să stabilească ce aspect/ domeniu vor să cerceteze (de exemplu, situația economică a localității/ țării după primul semestru a anului, migrația populației, accesul copiilor la educație etc.) și identifică surse, date statistice. Reflecție: • Ce simți când vezi datele statistice despre Moldova? • Ce ne arată aceste date despre resursele, realitățile și perspectivele de dezvoltare ale Republicii Moldova? • Cum pot contribui cetățenii la schimbarea acestor indicatori? Activitatea: Formula dezvoltării Republicii Moldova Profesorul propune elevilor să extragă reperele cronologice a evenimentelor reflectate în Declarația de Independență a Republicii Moldova și să le plaseze pe axa timpului. Elevii în grupuri completează o formulă simbolică: <i>„Data/eveniment + Ce descoperire științifică este reflectată + Ce fel de responsabilitate implică acest eveniment = Republica Moldova prosperă”</i> și argumentează fiecare termen, folosind exemple concrete din Declarație. Reflecție: • Cum sunt ogândite valorile din Declarația de Independență în acțiunile noastre? • Cum vezi Republica Moldova peste 35 de ani? Ce valori se vor păstra? • Ce acțiuni poate realiza fiecare elev pentru ca „formula dezvoltării Republicii Moldova” să devină o realitate? Activitatea: Matematica simbolurilor naționale Pornind de la drapel, stemă sau harta Republicii Moldova, elevii identifică: simetrii, forme geometrice, proporții, unghiuri, raporturi etc. Reflecție: • Ce ai descoperit nou despre simbolurile naționale ale Republicii Moldova? • Cum se regăsește matematica în simbolurile identității naționale? • În ce mod simbolurile naționale îți completează identitatea?
Educație socioumanistică și dezvoltare personală	Activitatea: Parlamentul Republicii Moldova peste 35 de ani Profesorul lansează următoarea propunere: <i>„Imaginați-vă că sunteți membrii Parlamentului Republicii Moldova din anul 2061. Aveți misiunea de a adopta un document care va contribui la dezvoltarea Republicii Moldova pentru următorii 35 de ani.”</i>

	Elevii își reamintesc prevederile de bază din Declarația de Independență și identifică: • ce idealuri și valori au avut autorii documentului; • ce responsabilități reveneau cetățenilor. Clasa de elevi se asociază în grupuri/comisii/fracțiuni parlamentare, le denumesc și elaborează propuneri pentru documentul „<i>Manifest pentru Republica Moldova – 2061</i>”. Acesta poate conține 10 angajamente asumate de întreaga clasă. Reflecție: • Ce ai descoperit nou în Declarația de Independență? • Ce articol nou ai adăuga în Declarația de Independență? • Care dintre propuneri îți pare realistă? • Ce legătura este între independență și responsabilitate? • Ce dificultăți ai întâlnit în elaborarea manifestului? • Cum poți contribui la consolidarea independenței Republicii Moldova? Activitatea: Harta Libertății Elevii în grupuri, construiesc o hartă conceptuală pornind de la cuvântul libertate, într-un anumit context (de exemplu, clasă, școală, grup de prieteni, comunitate, Centru de tineret etc.). Pentru fiecare ramură, elevii identifică responsabilități, limite și exemple, raportându-le la valorile și principiile din Declarația de Independență. Reflecție: ○ În ce situații din viața de zi cu zi ai exercitat una dintre libertățile analizate? ○ Ce responsabilități ai tu, ca adolescent, pentru a contribui la respectarea libertăților în școală sau în comunitate? ○ Ce te susține să îndeplinești responsabilitățile? ○ Ce dificultăți întâlnești? ○ Cum le depășești?
Arte	Activitatea: Logo pentru viitorul Republicii Moldova Profesorul propune elevilor să extragă valorile fundamentale din Declarație de Independență. Elevii realizează o schiță artistică pentru o valoare și creează un logo care să reprezinte <i>Republica Moldova peste 35 de ani</i>. Logo-ul trebuie să includă: maximum trei culori, un simbol și un slogan. Reflecție: • Ce transmite logo-ul vostru despre Republica Moldova peste 35 de ani? • Cum reflectă acesta idealurile exprimate în Declarația de Independență? • În ce mod arta contribuie la promovarea și păstrarea valorilor naționale? Activitatea: Republica Moldova – ieri, azi, mâine Pornind de la ideile din Declarația de Independență, elevii în grupuri realizează un colaj din trei secțiuni și explică cum valorile formate în trecut și trăite astăzi pot contribui la construirea Republicii Moldova de mâine: • Ieri – evenimente și aspirații reflectate în Declarație; • Azi – valorile din Declarație pe care le trăim; • Mâine – Republica Moldova peste 35 de ani. Reflecție: • Ce ați descoperit nou despre Republica Moldova?

	• Care dintre valorile exprimate în Declarația de Independență trebuie consolidate? • Cum contribuim ca valorile din Declarația de Independență să devină realitate? • Cum valorile formate în trecut și trăite astăzi pot contribui la construirea Republicii Moldova de mâine?
Tehnologii	Activitatea: Ambalaj cu identitate Elevii proiectează produse fabricate în Republica Moldova și discută despre cum ambalajul unui produs promovează: • simbolurile naționale; • responsabilitatea cetățenilor pentru comunitate/țară; • angajamentul pentru calitatea produsului. Reflecție: • Ce mesaj despre Republica Moldova transmite ambalajul? • Cum poate un ambalaj să promoveze produsele și imaginea țării noastre? • Cum sunt responsabilizați producătorii pentru calitatea produselor fabricate în țara noastră? Activitatea: Harta resurselor Republicii Moldova Elevii realizează o hartă digitală a resurselor Republicii Moldova care include: • resurse naturale; • produse tradiționale; • ramuri economice; • meșteșuguri etc. Reflecție: • Cum contribuie resursele, meșteșugurile și produsele locale la consolidarea independenței Republicii Moldova? • Ce legătură există între valorificarea responsabilă a resurselor și viitorul unei țări independente? • Cum fiecare dintre noi contribuie la valorificarea resurselor și produselor Republicii Moldova? Activitatea: Marca generației noastre Profesorul propune analiza valorilor fundamentale din Declarația de Independență. Elevii creează o marcă simbolică dedicată aniversării a 35 de ani de la Independența Republicii Moldova. Marca trebuie să includă un simbol, anul 1991, o valoare și un mesaj scurt, care să exprime semnificația Independenței pentru generația lor. Reflecție: • Ce mesaj transmite marca despre Independența Republicii Moldova? • Ce semnificație are anul 1991 pentru tine? • Ce mesaj doriți să transmiteți marca pentru oamenii din alte țări?
Sport	Activitatea: Olimpism și Independență Elevii discută despre performanțele sportivilor Republicii Moldova la competițiile internaționale și creează un motto: „Sportivii promovează valorile Republicii Moldova prin...” Reflecție: • Cum reprezintă sportivii Republica Moldova în lume?

	• Ce îi ajută să reușească? • Ce valori din Declarația de Independență se regăsesc în performanțele sportivilor? • Cum contribuie performanțele sportivilor la sentimentul de mândrie și apartenență față de Republica Moldova? • Cum promovezi în activitățile sportive valorile Republicii Moldova? Activitatea: Echipa care ne unește Elevii reflectează asupra enunțului: <i>Dacă Republica Moldova ar fi o echipă sportivă, care ar fi?</i> (numele, emblema, sloganul, genul de sport, reguli de apartenență etc.) Reflecție: • Ce valori din Declarația de Independență se regăsesc în regulile echipei voastre? • Care este mesajul echipei voastre despre Republica Moldova? • Ce ați învățat despre lucrul în echipă în timpul acestei activități? • Ce ați aflat despre Republica Moldova? Activitatea: Jurământul sportiv al generației noastre Profesorul proiectează un fragment din Declarația de Independență privind responsabilitatea și demnitatea. Elevii redactează un Jurământ al sportivului, inspirat din aceste și alte valori. Reflecție: • Ce înseamnă să reprezinți cu onoare școala și Republica Moldova în competițiile sportive? • Cum puteți manifesta la orele de sport, valorile incluse în jurământ? • În ce alte contexte din viață aplicați jurământul sportivului? • Ce valori trăim atunci când respectăm regulile, adversarii și colegii de echipă?
Fir transdisciplinar zilnic	Activitate: Republica Moldova are viitor Pornind de la întrebarea: „Care este viitorul Republicii Moldova?”, elevii proiectează un obiect/proces care reflectă viitorul țării (mobilier urban, stație ecologică, dispozitiv de economisire a apei etc.). Reflecție: • Cum obiectul/procesul creat de voi contribuie la un viitor mai bun pentru Republica Moldova? • Ce ați învățat despre voi/semeni/țara/comunitate? • Cum contribuie tehnologia și creativitatea la dezvoltarea unei țări independente? Activitatea: Republica Moldova în 2061 În echipe, elevii își imaginează Republica Moldova peste 35 de ani și elaborează un proiect care prezintă cum ar putea arăta țara din perspectiva educației, culturii, economiei, mediului, comunității și vieții cetățenilor. Proiectul va include: • imagine/schiță a Republicii Moldova în 2061; • trei valori care vor sta la baza societății; • trei schimbări pe care le consideră importante; • trei acțiuni pe care generația lor le poate întreprinde de astăzi; • un mesaj pentru generația care va trăi în Republica Moldova peste 35 de ani. Proiectele sunt prezentate în cadrul unei expoziții cu tema: „Republica Moldova în 2061 – țara pe care o construim astăzi”.

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasa: a X-XII-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Respect față de țară, simbolurile statului și memoria istorică;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare, observare și gândire critică;
- Înțelegerea conceptelor de independență, libertate, comunitate și țară.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- Să analizeze modalități prin care își manifestă autonomia și responsabilitatea;
- Să formuleze inițiative prin care tinerii contribuie la dezvoltarea comunității;
- Să promoveze libertatea, independența, responsabilitatea și implicare civică;
- Să reflecteze asupra viziunii personale referitor la consolidarea independenței și evoluției

Republicii Moldova;

- Să susțină soluții pentru dezvoltarea Republicii Moldova prin educație, participare civică, respectarea valorilor democratice.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Glasul independenței <i>Integrare: Limba și literatura română, Educație pentru societate, Istoria românilor și universală, Informatica, Limba străină</i> Elevii analizează modele de articole jurnalistice și identifică elementele specifice unui reportaj, interviu sau editorial și redactează, în grup, o pagină de revistă sau de ziar online /offline cu subiectul <i>Independența Republicii Moldova – dialog intergenerațional</i>, incluzând un articol despre oamenii care au făurit independența și un mesaj adresat tinerilor. Reflecție: Ce informații au fost cele mai relevante pentru cititori? Cum poate presa contribui la promovarea valorilor democratice? Ce ai îmbunătăți în articolul, interviul realizat? Activitatea: Independența prin ochii generației mele <i>Integrare: Limba și literatura română, Educație pentru societate, Dezvoltare personală</i> Elevii cercetează dicționarul online, completează semnificația cuvântului <i>Independență</i> (explicații însoțite de cuvinte din câmpul semantic al cuvântului <i>independență</i>) și realizează un podcast de 5–7 minute, în care exprimă opinii, argumente și exemple privind independența și responsabilitatea civică. Reflecție: Cu ce lexeme ți-ai îmbogățit vocabularul, cum îți modelează comunicarea?

	Ce mesaj ai dori să transmiți? Ce argumente au fost cele mai convingătoare? Cum poate un podcast influența opinia publică? Activitatea: Martorii vorbesc <i>Integrare: Limba și literatura română, Educație pentru societate, Istoria românilor și universală</i> Elevii realizează un interviu cu un membru al familiei sau al comunității care a trăit evenimentele proclamării independenței Republicii Moldova Reflecție: Ce ai aflat nou despre perioada proclamării independenței? Ce valori au fost evidențiate în răspunsurile intervievaților? Cum te-au ajutat aceste mărturii să înțelegi mai bine importanța independenței? Ce mesaj ai transmite generației de astăzi dacă ai fi fost martor al proclamării independenței?
Matematică și științe	Activitatea: Cercetarea – pentru dezvoltarea localității natale <i>Integrare: Fizica, Chimia, Biologia, Matematica</i> Elevii identifică o problemă din localitatea natală și o analizează (calitatea apei, consumul de energie, gestionarea deșeurilor etc), colectează date, efectuează măsurători sau observații și formulează concluzii bazate pe argumente științifice pentru îmbunătățirea situației. Reflecție: Cum poate știința contribui la progresul comunității? Ce rezultate obținute consideri cele mai importante? Ce soluții propuneți a fi aplicate în comunitate? Activitatea: Tinerii pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova <i>Integrare: Matematica, Geografia, Educație pentru societate, Informatica</i> Elevii discută despre legătura dintre dezvoltarea economică, protecția mediului și calitatea vieții, analizează situații concrete și formulează soluții pentru dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova. Reflecție: - Cum exprimă dezvoltarea durabilă responsabilitatea față de viitorul Republicii Moldova? - Ce responsabilități au tinerii în protejarea valorilor naționale? - Care idee discutată poate fi transformată într-o acțiune reală?
Educație socioumanistică	Activitatea: Istorie vie -prezent și viitor <i>Integrare: Istoria românilor și universală, Educație pentru societate, Limba și literatură română, Informatica, Arte</i> Elevii analizează fotografii de la festivaluri, tradiții, sărbători și evenimente culturale din localitate, muzică și interpreți apreciați de generația lor, produse realizate de producători autohtoni, tehnologii digitale, vizitează, expozițiile și: Observă, Descoperă, Interpretează, Analizează, Prezintă – Contribuția generației lor la viitorul Republicii Moldova peste 20 de ani expus în <i>Muzeul independenței din 2046</i>. Reflecție: Ce exponat ți-a atras cel mai mult atenția? Ce ai descoperit despre independența Republicii Moldova?

	Ce înseamnă independența națională pentru generația ta? Care este legătură între independența unei țări și independența personală? Ce responsabilități are un cetățean într-un stat independent? Ce contribuție personală ai plasa în <i>Muzeul independenței din 2046</i>? Care ar fi mesajul expus generațiilor prezente și viitoare? Activitatea: Independența personală versus independența națională <i>Integrare: Educație pentru societate, Istoria românilor și universală, Limba și literatură română</i> Elevii adoptă o poziție „pro” sau „contra” în funcție de opinia față de afirmațiile următoare: <i>A fi independent înseamnă să iei singur toate deciziile</i> <i>Libertatea fără responsabilitate nu înseamnă independență adevărată</i> <i>Un tânăr poate fi independent chiar dacă încă depinde de părinți</i> <i>A-ți exprima liber opinia este o formă de independență personală</i> Reflecție: Cum te-ai simțit atunci când a trebuit să-ți exprimi opinia în fața colegilor? Cum ai ales poziția „pro”, „contra”? Ce înseamnă pentru tine să fii independent? Care este legătura dintre libertate și responsabilitate? Ce exemplu de independență personală ai identificat în viața cotidiană? Cum se manifestă independența la nivelul unei țări? Ce argument al unui coleg ți-a schimbat s-au consolidat opinia? Ce acțiuni ai realiza, manifestând autonomie și responsabilitate în familie, la școală și în comunitate?
Arte	Activitatea: Independența prin culoare <i>Integrare: Arte, Limba și literatura română, Educație pentru societate, Istoria românilor și universală</i> Elevii analizează imagini/opere de artă care exprimă independența, libertatea, identitatea, tradiția, obiceiurile, casa, apartenența, țara. Reflecție: Ce transmite lucrarea? Ce culori și simboluri au fost utilizate? Ce elemente sugerează independența? Ce emoție îți trezește gândul la Republica Moldova? Cum este reprezentată Republica Moldova prin artă? Activitatea: Republica Moldova prin obiectiv <i>Integrare: Informatica, Limba și literatura română, Educație pentru societate</i> Elevii fotografiază locuri, oameni, obiecte, natura, tradiții, care pentru ei, reprezintă Republica Moldova la 35 de ani, fotografiile sunt reunite într-o expoziție, colaj, poster etc. Reflecție: Ce ai descoperit în localitatea ta privind-o prin obiectiv? Ce imagine spune cel mai bine povestea comunității tale? Ce este tradițional și ce este modern în fotografiile voastre? Ce ai vrea să păstrăm din Republica Moldova de astăzi?

	Ce ai vrea să se fie altfel ? Ce fotografie ai păstra într-un <i>Muzeu al Republicii Moldovei</i> peste 20 de ani? Activitatea: Covorul simbolurilor naționale <i>Integrare: Arte, Educație pentru societate, Istoria românilor și universală, Limba și literatura română</i> Elevii studiază imagini cu covoare tradiționale și motive decorative și identifică forme, culori, simboluri și elemente repetitive. Reflecție: Ce transmite un covor tradițional? Ce valori pot fi reprezentate prin simboluri? Cum putem transforma un element tradițional într-o creație modernă?
Tehnologii	Activitatea: Inteligența artificială și identitatea națională <i>Integrare: Informatica, Arte, Limba și literatură română, Educație pentru societate</i> Elevii analizează imagini realizate cu ajutorul inteligenței artificiale, inspirate din motive tradiționale, port popular, arhitectură, peisaje și simboluri culturale. Reflecție: Ce ai simțit când ai văzut cultura tradițională reinterpretată cu ajutorul AI? Ce ai descoperit despre identitatea națională prin această activitate? Ce element cultural ai considerat important să păstrezi? Ce ai schimbat și de ce? Cum putem utiliza tehnologia pentru a promova cultura Republicii Moldova? Ce riscuri apar atunci când folosim AI pentru reprezentarea culturii și patrimoniului național? Ce responsabilitate avem atunci când reprezentăm tradițiile și patrimoniul prin intermediul AI?
Sport	Activitatea: Ștafeta Independenței <i>Integrare: Sportul, Educație pentru societate, Biologie</i> Se organizează o ștafetă în mai multe etape. Fiecare etapă poate purta numele unei valori: <i>Libertate, Unitate, Responsabilitate, Respect, Empatie, Spirit civic etc.</i> Reflecție: Ce ai învățat în timpul activității? Cum poate sportul să contribuie la formarea unui cetățean responsabil? Ce faci când un coleg din echipă are dificultăți în realizarea probei? Ce valoare ai alege dacă ai adăuga o nouă etapă a ștafetei? Activitatea: Sportivii care au reprezentat Republica Moldova <i>Integrare: Sportul, Educație pentru societate, Istoria românilor și universală, Limba străină</i> Elevii realizează o expoziție cu sportivi care au reprezentat Republica Moldova la competiții locale, naționale și internaționale. Reflecție: Ce te-a impresionat cel mai mult la sportivul ales? Ce calități sunt necesare pentru a ajunge la performanță ? Ce calități ale unui sportiv pot fi valori ale unui cetățean?

	Ce valori își asumă un sportiv atunci când reprezintă Republica Moldova la competiții internaționale? Cum performanța unui sportiv poate deveni o sursă de inspirație pentru societate? Cum se manifestă patriotismul și responsabilitatea unui sportiv care reprezintă Republica Moldova? Cum poate un sportiv să promoveze, prin performanță și comportament, valorile și imaginea Republicii Moldova?
Fir transdisciplinar zilnic	Independența prin ochii generațiilor – aceeași abordare privită din perspective diferite. Produsele, proiectele, podcasturile etc. se transformă într-o <i>expoziție finală a Decadei Valorilor Naționale</i>. Întrebarea finală a decadei „Dacă independența a fost câștigată de o generație, ce facem noi pentru ca ea să aibă sens pentru următoarea?”

DECADA VALORILOR NAȚIONALE INDEPENDENȚA CARE NE UNEȘTE

Clasele: a X – XII-a

Tipul activității: Învățare în bază de proiect interdisciplinar

COMPETENȚE PENTRU CULTURA DEMOCRATICĂ

- Valorizarea libertății, demnității și a drepturilor omului;
- Prețuirea diversității și înțelegerea faptului că, deși suntem diferiți, toți suntem Moldova;
- Respect față de țară, simbolurile statului și memoria istorică;
- Responsabilitate pentru propriile fapte;
- Spirit civic și sentiment de apartenență;
- Cooperare, solidaritate și unitate;
- Abilități de ascultare și observare;
- Înțelegerea cunoștințelor referitoare la independență, libertate, comunitate, țară.

Obiective operaționale

Elevii sunt capabili:

- să explice semnificația proclamării independenței Republicii Moldova;
- să analizeze Declarația de Independență ca document istoric și civic;
- să coreleze independența cu democrația, suveranitatea, statul de drept și drepturile omului;
- să examineze critic diferite perspective asupra independenței Republicii Moldova;
- să identifice schimbări și continuități în societatea Republicii Moldova după 1991;
- să formuleze argumente privind responsabilitatea cetățeanului într-un stat independent;
- să propună acțiuni prin care tinerii contribuie la dezvoltarea Republicii Moldova.

Aria curriculară	Activități
Limbă și comunicare	Activitatea: Independența vorbește Elevii analizează fragmente din Declarația de la Independență a Republicii Moldova. Fiecare grup identifică: -ideea centrală; -valorile promovate; -problemele reflectate; -cuvintele-cheie; -responsabilitățile sugerate sau asumate. Reflecție Ce valori apar cel mai frecvent în text? Ce diferență există între a declara o valoare și a o asuma? Ce responsabilități presupune libertatea? Care este discursul generației tale despre independență? Ce ne spune despre noi, ca societate, felul în care vorbim despre independență? Activitatea: Scrisoare către Moldova din 2050 Elevii redactează o scrisoare adresată unui tânăr din Republica Moldova anului 2050. Scrisoarea răspunde la trei întrebări: - Ce am moștenit? - Ce am schimbat? - Ce am lăsat mai departe? Reflecție Ce responsabilitate avem față de cei care vor trăi în Moldova după noi?

	Ce nu vreți să moștenească generațiile următoare? Ce transmite mai departe generația ta?
Matematică și științe	Activitatea: 35 de ani în cifre Elevii realizează o analiză statistică a unor indicatori ai Republicii Moldova în perioada 1991–2026: populație, migrație, urbanizare, speranță de viață, numărul elevilor și studenților, accesul la internet, indicatori economici, suprafața împădurită sau alți indicatori relevanți. Datele sunt reprezentate prin grafice și sunt formulate concluzii. Reflecție Ce schimbare te-a surprins cel mai mult? Ce indicator arată o evoluție pozitivă? Ce indicator ridică probleme? Pot cifrele să descrie singure progresul unei țări? Ce indicator ai propune pentru a măsura „calitatea vieții” în Moldova?
Educație socioumanistică	Activitatea: 27 august 1991 – o decizie cât un destin Elevii analizează surse despre anul 1991: Declarația de Independență, fotografii, mărturii și articole de presă. Fiecare grup reconstruiește contextul și răspunde la întrebarea: „De ce a fost posibilă independența în 1991?” Elevii organizează explicația pe trei niveluri: Context internațional; Contextul societății; Decizia politică. Reflecție Ce factori au făcut posibilă proclamarea independenței? Care este diferența dintre un eveniment istoric și semnificația lui pentru prezent? Ce responsabilitate avem astăzi față de această decizie? Ce fac eu pentru independență? Activitatea: Declarația de Independență – document pentru ieri sau pentru astăzi? Elevii lucrează cu fragmente din Declarația de Independență și identifică: valoarea – dreptul – responsabilitatea – relevanța actuală. Fiecare grup alege un principiu și formulează un exemplu din societatea contemporană în care acesta este respectat sau pus la încercare. Reflecție Ce principii din Declarația de Independență rămân actuale? Ce înseamnă să aperi independența prin respectarea drepturilor omului? Poate exista independență fără responsabilitate? Ce este mai dificil: să obții libertatea sau să o păstrezi? Activitatea: Independență – libertate – responsabilitate Elevii construiesc relațiile dintre cele trei concepte. Apoi analizează situații precum libertatea de exprimare, participarea la alegeri, protejarea mediului, combaterea dezinformării, respectarea legii și implicarea în comunitate. Pentru fiecare situație identifică libertatea implicată, responsabilitatea, instituțiile relevante și acțiunea posibilă a cetățeanului. Reflecție

	Ce se întâmplă cu independența unui stat atunci când cetățenii devin indiferenți? Unde se întâlnesc libertatea și responsabilitatea? Ce poate face concret un tânăr pentru binele comun?
Arte	Activitatea: Moldova – între memorie și viitor Elevii realizează o creație artistică individuală sau colectivă pe tema „Moldova pe care o moștenim. Moldova pe care o construim.” Pot utiliza fotografie, colaj, pictură, poezie, muzică, video, instalație artistică sau artă digitală. Reflecție Ce mesaj transmite lucrarea? De ce ai ales acest simbol? Ce imagine despre Moldova vrem să transmitem? Cum arta contribuie la construirea memoriei colective?
Tehnologii	Activitatea: Moldova în spațiul digital Elevii analizează modul în care Republica Moldova este reprezentată în mediul online: tipuri de informații, stereotipuri, imagini pozitive, probleme prezentate, surse credibile și forme de manipulare sau dezinformare. Formulează cinci principii pentru o reprezentare responsabilă a Republicii Moldova în mediul digital. Apoi creează un produs digital cu tema „35 de ani. 35 de motive să ne implicăm.” Reflecție Cine construiește imaginea unei țări în mediul digital? Cum putem distinge patriotismul de propaganda online? Ce responsabilitate are un cetățean atunci când distribuie informații?
Sport	Activitatea: 35 de pași pentru comunitate Se organizează un traseu simbolic cu 35 de stații. La fiecare stație elevii primesc o provocare de cooperare, orientare, logică, cultură generală, comunicare sau participare civică. Reflecție Ce se întâmplă cu o echipă atunci când un membru este exclus? Ce înseamnă solidaritatea? De ce o societate are nevoie de reguli pentru a funcționa?
Fir transdisciplinar zilnic	Declarația generației noastre Elevii formulează împreună o declarație contemporană, fără a imita textul Declarației de Independență. Declarația poate începe astfel: „Noi, tinerii Republicii Moldova, credem că independența înseamnă...” și continuă cu trei valori, trei drepturi, trei responsabilități și trei acțiuni prin care tinerii pot contribui la viitorul țării. Declarația este prezentată comunității școlare în cadrul activității de încheiere a decadei. Întrebarea finală a decadei „Dacă independența a fost câștigată de o generație, ce facem noi pentru ca ea să aibă sens pentru următoarea?”

Planul Național al Decadei Valorilor Naționale
Generic: INDEPENDENȚA - VALOARE NAȚIONALĂ

Obiectivul general al Decadei Valorilor Naționale îl reprezintă cultivarea înțelegerii profunde a contextului istoric și a cauzelor care au determinat Proclamarea Independenței Republicii Moldova, evidențind Declarația de Independență ca fundament juridic și expresie supremă a valorilor naționale

Perioada: august - septembrie 2016

Data	Acțiunea	Locația	Responsabili de organizare	Participanți
	Forumul Național al Educației 2016 „35 de ani de independență: istorie, identitate și demnitate națională”			
24.08.2016 (începutul la ora 9.30)	Forumul Național al Educației 2016 „35 de ani de independență: istorie, identitate și demnitate națională”, organizat în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Chișinău, Sala Palatului Republicii (str. Maria Cebotari nr. 16)	MEC; Institutul de Istorie al USM; STRATCOM; Asociația „Parlamentul Independenței”	APC; reprezentanți ai corpului diplomatic, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ general, reprezentanți ai direcțiilor raionale de învățământ; membrii Asociației Obștești „Parlamentul - 90”; foști și actuali deputați în Parlamentul Republicii Moldova; cadre didactice, studenți, elevi, etc.
	Lecția tematică „Independența care ne unește”			
01.09.2016	Prima lecție „Independența care ne unește”	Instituțiile de învățământ general	MEC OLSD Conducătorii instituțiilor de învățământ	Elevii claselor I-XII
	Ateliere de formare			
07.09.2016	Limba și comunicarea	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Ciclul primar. Link: https://meet.google.com/pwu-xzuy-vjz	
		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Ciclul gimnazial. Link: https://meet.google.com/uzw-nenn-pvn	
		16 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Ciclul liceal. Link: https://meet.google.com/mae-zadr-hzu	
08.09.2016	Matematica și știința	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Ciclul primar. Link: https://meet.google.com/pwu-xzuy-vjz	
		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Ciclul gimnazial. Link: https://meet.google.com/uzw-nenn-pvn	

		16 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Ciclul liceal. Link: https://meet.google.com/mae-zadr-hzu
09.09.2026	Educația socio-umanistică	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Ciclul primar. Link: https://meet.google.com/pwu-xzuy-vjz
		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Ciclul gimnazial. Link: https://meet.google.com/uzw-nenn-pvn
		16 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Ciclul liceal. Link: https://meet.google.com/mae-zadr-hzu
10.09.2026	Arte	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Ciclul primar. Link: https://meet.google.com/pwu-xzuy-vjz
		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Ciclul gimnazial. Link: https://meet.google.com/uzw-nenn-pvn
		16 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Ciclul liceal. Link: https://meet.google.com/mae-zadr-hzu
11.09.2026	Tehnologii	13 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰	Ciclul primar. Link: https://meet.google.com/pwu-xzuy-vjz
		14 ⁰⁰ - 16 ⁰⁰	Ciclul gimnazial. Link: https://meet.google.com/uzw-nenn-pvn
		16 ⁰⁰ - 18 ⁰⁰	Ciclul liceal. Link: https://meet.google.com/mae-zadr-hzu
Vizionarea filmului documentar			
01.09.2026	Vizionarea filmului/fragmentului de film documentar conform Listei de filme recomandată de MEC	Toate instituțiile de învățământ general	MEC OLSĐ Conducătorii instituțiilor de învățământ
30.09.2026 (conform orarului stabilit de instituțiile de învățământ)	Film documentar, „ Drumul spre Independență ”, Moldova 1, https://www.youtube.com/watch?v=y81pi-TzrLE Leția de Istorie „ Drumul Basarabiei spre suveranitate și independență ”, TVR Moldova, https://www.youtube.com/watch?v=HhCOE9OIv0A&t=2832s Punctul pe Istorie „ Istoria Frontului Național Patriotic din Basarabia (1969-1971) ”, Jurnal TV, https://www.youtube.com/watch?v=fltiCjKxeQ Punctul pe Istorie „ Congresul al III-lea al Uniunii Scriitorilor din RSS Moldovenească (14-15 octombrie 1965) ”, Jurnal TV,		Elevii claselor I-XII

	https://www.youtube.com/watch?v=55QpsqFEbbM Emisiune de istorie „Как Молдова вышла из СССР: Игра Горбачева и очаги сепаратизма в Гагаузии и Приднестровье”, Nokta History. https://www.youtube.com/watch?v=Vt-wpMFtSuE&t=13s Film documentar „Eu, Fillimon Boghiu...”, TeleFilm, https://www.youtube.com/watch?v=Lv9yWCP-POo&t=224s			
Forumuri raionale – platforme de dialog între generații				
15.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Drochia, Rezina, (orele 14:00 -16:30)	OLSDÎ Drochia, OLSDÎ Rezina.	Direcțiile de învățământ din raioanele Drochia și Rezina: profesori de istorie din instituțiile de învățământ general din raioanele nominalizate și, după caz din instituțiile de învățământ profesional tehnic; elevi; reprezentanți ai muzeelor și ai bibliotecilor; invitați (foști și actuali deputați în Parlamentul Republicii Moldova, participanți la Mișcarea de Eliberare Națională, la acțiunile „Podul de flori” și la evenimentele din august 1991, istorici, studenți etc.).
16.09.2026	Forumuri raionale/municipale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Edineț, Călărași, Orhei, mun. Chișinău, (orele 14:00 -16:30)	OLSDÎ Edineț, OLSDÎ Călărași, OLSDÎ Orhei. DJETS Chișinău	Idem, adaptat pentru raioanele Edineț, Călărași, Orhei și pentru municipiul Chișinău.
17.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Briceni, Cimișlia, (orele 14:00 -16:30)	OLSDÎ Briceni, OLSDÎ Cimișlia.	Idem, adaptat pentru raioanele Briceni și Cimișlia.

18.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Criuleni, Leova, Strășeni, (orele 14:00 -16:30)	OLSDI Criuleni, OLSDI Leova, OLSDI Strășeni.	Idem, adaptat pentru raioanele Criuleni, Leova și Strășeni.
22.09.2026	Forumuri raionale/municipale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	mun. Bălți, (orele 14:00 -16:30)	DITS Bălți, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Russo” din Bălți.	Idem, adaptat pentru municipiul Bălți.
23.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Cantemir, Glodeni, Ialoveni, Telenesti, Ungheni, Căușeni, Singerei. (orele 14:00 -16:30)	OLSDI Cantemir, OLSDI Glodeni, OLSDI Ialoveni, OLSDI Telenesti, OLSDI Ungheni, OLSDI Căușeni, OLSDI Singerei.	Idem, adaptat pentru raioanele Cantemir, Glodeni, Ialoveni, Telenesti, Ungheni, Căușeni și Singerei.
24.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Anenii-Noi, Fălești, Hâncești, Șoldănești, (orele 14:00 -16:30)	OLSDI Anenii-Noi, OLSDI Fălești, OLSDI Hâncești, OLSDI Șoldănești.	Idem, adaptat pentru raioanele Anenii-Noi, Fălești, Hâncești și Șoldănești.
25.09.2026	Forumuri raionale/municipale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Basarabeasca, Cahul, Dubăsari, Ocnița, UTA, (orele 14:00 -16:30)	OLSDI Basarabeasca, OLSDI Cahul, OLSDI Dubăsari, OLSDI Ocnița, DGI UTA Găgăuzia, Universitatea de Stat din Comrat,	Idem, adaptat pentru raioanele Basarabeasca, Cahul, Dubăsari, Ocnița și pentru UTA Găgăuzia

				Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul.	
29.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Dondușeni, Florești, Râșcani, Soroca, Taraclia (orele 14:00 -16:30)	OLSDÎ Dondușeni, OLSDÎ Florești, OLSDÎ Râșcani, OLSDÎ Soroca, OLSDÎ Taraclia.	Idem, adaptat pentru raioanele Dondușeni, Florești, Râșcani, Soroca, Taraclia.	
30.09.2026	Forumuri raionale – platforme de dialog deschis între generații, organizate în cadrul Decadei Valorilor Naționale	Nisporeni, Ștefan Vodă, (orele 14:00 -16:30)	OLSDÎ Nisporeni, OLSDÎ Ștefan Vodă.	Idem, adaptat pentru raioanele Nisporeni și Ștefan Vodă.	
	Concursul republican al video-ului „Independența trăită - independența povestită”				
10.09.2026 – 31.10.2026	Concursul republican al video-ului „Independența trăită - independența povestită” organizat în baza Regulamentului Concursului aprobat de MEC.	Instituțiile de învățământ general care își exprimă disponibilitatea în acest sens.	MEC OLSDÎ	Instituțiile de învățământ general care își exprimă disponibilitatea în acest sens.	
	Concursul republican de cântece patriotice „Odă Independenței”				
10.09.2026 – 31.10.2026	Concursul republican de cântece patriotice „Odă Independenței”, organizat în baza Regulamentului Concursului aprobat de MEC.	Instituțiile de învățământ general care își exprimă disponibilitatea în acest sens.	MEC OLSDÎ	Instituțiile de învățământ general care își exprimă disponibilitatea în acest sens.	
	Suport educațional oferit de MEC instituțiilor de învățământ general				
	Planșa murală <i>Declarația de Independență</i> . Томатитарный коммунистический режим. Репрессии и движение сопротивления: информационное пособие для 9 класса / Александр Постика (коорд.). – Кишинев: Издательство Lexon-Prim. Томатитарный коммунистический режим. Репрессии и движение сопротивления: информационное пособие для 12 класса / Александр Постика (коорд.). – Кишинев: Издательство Lexon-Prim.				

Организованный голод в Молдавской ССР в 1946–1947 годах: учебное пособие / Анато́л Петре́нку, Ио́н Негре́й, Виоре́л Болду́ма.
– Chişinău: Editura Lexon-Prim.

Война за защиту независимости и территориальной целостности Республики Молдова: учебное пособие / Лилиана Ротару, Ио́н Вале́р Ксенофо́нгов, А́нжела Чюргич-Фре́й. – Chişinău: Editura Lexon-Prim.

Холокост на территории Румынии, Бессарабии и Трансильвании: история, причины, последствия / Галина Каргер, Кристина Герасим, Татьяна Гончарова. – Chişinău: Editura Lexon-Prim.

Lista experților participanți la forumurile raionale/municipale din cadrul Decadei Valorilor Naționale, 2026

Nr.	Nume, Prenume	Titlul, instituția
1	CATARAGA Sergiu	lector universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău; Agenția pentru Știință și Memorie Militară a Ministerului Apărării al Republicii Moldova.
2	CHICIUC Ludmila	conf. univ. dr., Centrul Universitar „B. P. Hașdeu” din Cahul.
3	COJOCARI Elena	muzeograf, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.
4	COJOCARU Viorel	lector universitar, dr., Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Moldova.
5	CORLĂTEANU-GRANCIUC Silvia	conf. univ. dr., Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.
6	DOLGHI Adrian	conf. univ. dr., Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală.
7	MUSTEAȚĂ Sergiu	prof. univ. dr. hab., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.
8	NEGREI Ion	cercetător științific, Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.
9	PĂDUREAC Lidia	conf. univ. dr., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.
10	PETRENCU Anatol	prof. univ., dr. hab., Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.
11	ȚĂRANU Anatol	conf. univ. dr., Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.
12	ȚICU Octavian	conf. univ. dr., Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova.

la Ordinul nr. 1822 din 04 09 2026

**Lista formatorilor
responsabili de facilitarea atelierelor didactice (online),
privind abordarea transdisciplinară a valorilor naționale în procesul educațional
în ciclul primar, gimnazial și liceal conform Planul național de acțiuni**

Nr	Nume, Prenume	Titlul, instituția
1.	CĂCIULĂ Ion	Expert curricular, profesor școlar, LT „Vasile Coroban”, orașul Glodeni
2.	GOLBAN Petru	Expert curricular, profesor școlar, LT „Lucian Blaga”, municipiul Chișinău
3.	MOLDOVAN Iosif	Expert curricular, lector, Universitatea Pedagogică de Stat, „I. Craengă”, municipiul Chișinău
4.	POPOV Natalia	Expert curricular, profesor școlar, Gimnaziul Fălești Noi, raionul Fălești

REGULAMENTUL
de organizare și desfășurare
a concursului republican de video
INDEPENDENȚA TRĂITĂ, INDEPENDENȚA POVESTITĂ

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Concursul republican „**Independența trăită, independența povestită**” (în continuare Concursul) este organizat de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și are caracter educațional și civic - patriotic.

2. Concursul se adresează elevilor din instituțiile de învățământ general din Republica Moldova.

3. Concursul este dedicat tematicii **Zilei independenței ca valoare națională**, care se consemnează în perioada **august – septembrie 2026**, în cadrul Decadei Valorilor Naționale.

4. Concursul se desfășoară în conformitate cu prezentul Regulament și cu legislația în vigoare privind educația și activitățile extrașcolare.

5. Prezentul Regulament stabilește:

- scopul și obiectivele Concursului;
- condițiile de participare;
- etapele de desfășurare;
- atribuțiile Comisiei de Concur;
- formele de prezentare a produselor;
- criteriile de elaborare și cele de evaluare.

II. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CONCURSULUI

Concursul are drept scop formarea și consolidarea memoriei istorice, a conștiinței civice și a spiritului de responsabilitate față de valorile statului Republica Moldova, prin studierea și promovarea adevărului istoric despre *1. Mișcarea de rezistență antisovietică; 2. Afirmarea mișcării de eliberare națională de la mijlocul anilor 1980; 3. Proclamarea Independenței Republicii Moldova la 27 august 1991.*

Concursul urmărește:

a. dezvoltarea interesului elevilor pentru cunoașterea mișcării de rezistență antisovietică; afirmarea mișcării de eliberare națională de la mijlocul anilor 1980; proclamarea Independenței Republicii Moldova la 27 august 1991;

b. promovarea valorilor naționale, interculturale și universale, prin formarea și dezvoltarea competențelor cheie prevăzute de Curriculumul Național;

c. cultivarea respectului față de valorile și simbolurile statale, limba română, patrimoniul cultural și cel istoric;

d. consolidarea identității naționale și a responsabilității civice în rândul elevilor;

e. dezvoltarea gândirii critice în raport cu momentele definitorii ale istoriei naționale;

f. valorificarea și prețuirea tradițiilor, obiceiurilor și resurselor comunităților locale;

g. conectarea valorilor naționale cu vectorul european.

III. PARTICIPANȚI ȘI CONDIȚII DE PARTICIPARE

1. La concurs pot participa elevii claselor VIII–XII din instituțiile de învățământ general din Republica Moldova.

2. Instituția de învățământ (gimnaziu, liceu) prezintă un **singur produs video**.

3. **Produsul video** (5-10 min) trebuie să conțină o filmare originală, dedicată Decadei Valorilor Naționale, organizat în cadrul instituției în perioada lunii septembrie 2026.

4. *Prioritate se va acorda combinației dintre aspectul artistic și creativ, diversitatea activităților, participarea colectivă a elevilor și a cadrelor didactice, interviurile luate de la participanții la mișcarea de rezistență antisovietică, la Podul de Flori și la Marile Adunări Naționale, de la deputați din Parlamentul Independenței, membri ai Frontului Popular sau ai cenacurilor literare etc., precum și implicarea părinților, a membrilor comunității și a autorităților publice locale.*

5. Încărcarea produsului pe pagina socială a instituției de învățământ sau pe alte platforme online este **obligatorie**;

6. Participanții pot beneficia de suport consultativ din partea:

- cadrelor didactice;
- autorităților publice locale;
- instituțiilor culturale (muzee, biblioteci, arhive, centre culturale etc.).

7. Responsabilitatea pentru originalitatea, conținutul și exprimarea produselor revine exclusiv elevilor participanți.

IV. ETAPELE DE DESFĂȘURARE A CONCURSULUI

Concursul se desfășoară în cadrul Decadei Valorilor Naționale, în următoarele etape:

1. *Lansarea concursului:* Concursul este lansat la data de 10 septembrie 2026, prin ordinul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, care stabilește calendarul de desfășurare, Comisia de concurs și alte aspecte organizatorice.

2. *Elaborarea produselor:* în perioada 10-30 septembrie 2026, elevii participanți, individual sau în grup, elaborează produsul pentru concurs, în conformitate cu cerințele prevăzute în Regulament.

3. *Depunerea ofertei de participare:* în perioada 1-5 octombrie 2026, se va depune oferta de participare pe adresa cancelaria@mec.gov.md. În titlul scrisorii se va menționa în mod obligator „pentru participare la concursul republican „**Independența trăită, Independența povestită**”.

Oferta de participare include:

a. Informații despre Participant:

Denumirea Instituției de Învățământ

Localitatea, Raionul;

Numele, prenumele profesorului/persoanei coordonatoare;

Adresa e-mail, număr de telefon al responsabilului instituției;

b. Produsul prezentat spre concurs;

4. *Evaluarea produselor:* Evaluarea produselor prezentate la concurs are loc în perioada 6-23 octombrie 2026, de către Comisia de concurs, în baza criteriilor de evaluare și a punctajului stabilite în Regulament.

5. *Anunțarea rezultatelor și premierea câștigătorilor:* rezultatele concursului sunt anunțate în perioada vacanței de toamnă (24-31 octombrie). Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Comisia de concurs, va organiza ceremonia de anunțare a rezultatelor Concursului și premierea câștigătorilor DVN. Câștigătorii sunt premiați cu diplome și premii bănești. Cuantumul premiilor bănești se stabilește anual de către Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova în funcție de bugetul concursului. Se vor oferi:

un loc I,

două locuri II,

trei locuri III;

mențiuni, conform deciziei organizatorilor și bugetului anual al Concursului.

IV. COMISIA DE CONCURS

1. Comisia de concurs se constituie prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării al Republicii Moldova și este formată din 3–5 membri.

2. Membrii Comisiei provin din rândul:

a. cadrelor didactice și științifice din instituții de învățământ superior și de cercetare;

b. cadrelor didactice cu experiență în predarea disciplinei *Istoria Românilor și Universală* sau/și *Eu și societatea*;

c. reprezentanților instituțiilor culturale (muzee, arhive, biblioteci);

3. Comisia de concurs are următoarele atribuții:

–evaluarea produselor prezentate la concurs, în conformitate cu criteriile și punctajul stabilite în Regulament;

–asigurarea respectării principiilor eticii academice, inclusiv verificarea originalității produselor;

–stabilirea clasamentului final al participanților;

–formularea propunerilor privind acordarea premiilor și mențiunilor.

4. Membrii Comisiei de concurs nu pot evalua lucrări ale elevilor pe care îi coordonează direct sau față de care se află într-o situație de conflict de interese. În asemenea cazuri, membrul respectiv se va abține de la evaluare.

5. Deciziile Comisiei de concurs se adoptă prin consens sau vot, conform procedurii stabilite de președintele Comisiei, și sunt definitive și irevocabile.

6. Activitatea Comisiei de concurs se desfășoară cu respectarea principiilor de transparență, corectitudine și responsabilitate, în conformitate cu legislația în vigoare și cu prezentul Regulament.

V. FORMA DE PREZENTARE A PRODUSELOR ȘI CERINȚE DE ELABORARE

Prezentare multimedia / video-documentar:

1. material video-documentar;

2. prezentare multimedia;

3. *Încărcarea obligatorie a produsului pe pagina socială a instituției de învățământ sau pe alte platforme online.*

VI. CERINȚE PRIVIND PRODUSELE PREZENTATE LA CONCURS

PREZENTARE MULTIMEDIA / MATERIAL VIDEO-DOCUMENTAR (prezentare multimedia sau material video-documentar)

a) *Parametri de conținut:*

–**Ancorarea în obiectivele naționale:** Reflectarea originală a scopului central al *Decadei Valorilor Naționale*, axată pe decodificarea profundă a cauzelor și a contextului istoric complex care a determinat proclamarea Independenței Republicii Moldova.

–**Dimensiunea axiologică și identitară:** Integrarea unor conținuturi centrate pe promovarea valorilor naționale, reabilitarea memoriei personalităților de referință și evidențierea momentelor de cotitură care au pavat drumul spre suveranitate.

–**Rigoarea istorică și cronologică:** Analiza factuală și conceptuală a Mișcării de Renaștere și Eliberare Națională (1988–1991), radiografia activității „Parlamentului Independenței” și reconstituirea procesului legislativ de adoptare a Declarației de Independență și a Constituției statului.

–**Valorificarea istoriei orale:** Utilizarea interviurilor, a memoriilor și a mărturiilor directe oferite de participanții și martorii oculari ai evenimentelor cruciale care au culminat cu obținerea Independenței la 27 august 1991.

b) *Criterii de realizare:*

- structură logică a materialului (introducere, dezvoltare, concluzie);
- coerență între imagine, text, sunet și mesaj;
- utilizarea creativă și responsabilă a materialelor audiovizuale;
- respectarea demnității persoanelor prezentate.

c) Criterii tehnice:

- durată: 5–10 minute;
- format video: MP4 / AVI / MOV;
- calitate audio și video corespunzătoare;
- indicarea surselor utilizate (la final sau în descriere).

Precizare generală

Toate produsele prezentate la concurs trebuie să fie originale, să respecte etică academică, să nu conțină plagiat și să nu fie realizate cu ajutorul instrumentelor de inteligență artificială (AI).

VII. CRITERII DE EVALUARE

Evaluarea produselor se realizează de către Comisia de jurizare în baza criteriilor de mai jos. *Punctajul maxim acordat pentru fiecare produs este de 200 de puncte, dintre care 100 de puncte acordate de Comisie și 100 de puncte acumulate în baza vizualizărilor, aprecierilor și distribuțiilor pe rețelele sociale:*

PREZENTARE MULTIMEDIA ȘI MATERIAL VIDEO-DOCUMENTAR

(prezentare multimedia și material video-documentar)

Nr.	Criteriul de evaluare	Punctaj maxim
I.	Parametri de conținut	70 p.
1.1	Relevanța subiectului pentru tema concursului	10 p.
1.2	Corectitudine istorică și contextualizarea evenimentului	20 p.
1.3	Valorificarea surselor (imagini, documente, mărturii) și indicarea lor	10 p.
1.4	Capacitatea de analiză, gândire critică și argumentare	15 p.
1.5	Mesaj clar privind semnificația evenimentului (idee centrală) cu exprimarea argumentată a reflecției/analizei personale	15 p.
II.	Criterii de realizare	25 p.
2.1	Structură logică (introducere–dezvoltare–concluzii)	5 p.
2.2	Coerență narativă (raport imagine–sunet–text)	10 p.
2.3	Utilizare creativă și responsabilă a elementelor audiovizuale	5 p.
2.4	Respectarea demnității persoanelor prezentate și a normelor etice	5 p.
III.	Criterii tehnice	5 p.
3.1	Respectarea duratei (5-10 minute)	2 p.
3.2	Calitate audio-video (sunet clar, imagine lizibilă)	2 p.
3.3	Format și livrare (MP4/AVI/MOV) + date de identificare	1 p.
Total		100 p.

Dispoziții privind evaluarea (valabile pentru ambele forme)

1. Produsele care conțin plagiat sau sunt realizate integral ori parțial cu ajutorul instrumentelor de inteligență artificială (AI) vor fi descalificate și nu vor fi punctate.
2. Evaluarea se realizează comparativ în cadrul aceleiași forme de prezentare
3. Deciziile Comisiei de jurizare sunt definitive.

IX. Dispoziții finale

1. Participarea la concurs presupune acceptarea integrală a prevederilor prezentului Regulament.
2. Organizatorii își rezervă dreptul de a aduce modificări Regulamentului, cu informarea prealabilă a participanților.

REGULAMENTUL
de organizare și desfășurare a concursului republican de cântece patriotice
„ODĂ INDEPENDENȚEI”

I. DISPOZIȚII GENERALE

Concursul republican de cântece patriotice „Odă Independenței” (în continuare – Concursul) este organizat de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova și are caracter educativ, cultural-artistic și civico-patriotic.

Concursul se adresează elevilor din instituțiile de învățământ general și instituțiile de învățământ profesional tehnic din Republica Moldova.

Concursul promovează valorile naționale, independența, suveranitatea, identitatea culturală și respectul față de simbolurile de stat ale Republicii Moldova.

Concursul se desfășoară în conformitate cu prezentul Regulament și cu legislația în vigoare. Prezentul Regulament stabilește:

- scopul și obiectivele concursului;
- condițiile de participare;
- etapele de desfășurare;
- atribuțiile Comisiei de concurs;
- condițiile de prezentare a momentelor artistice;
- criteriile de evaluare.

II. SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CONCURSULUI

Scopul concursului îl constituie promovarea valorilor patriotice prin muzică și dezvoltarea spiritului civic, a identității naționale și a respectului pentru independența Republicii Moldova.

Concursul urmărește:

- promovarea cântecului patriotic în rândul elevilor;
- cultivarea dragostei față de Republica Moldova;
- dezvoltarea educației prin artă și muzică;
- valorificarea patrimoniului muzical național;
- stimularea creativității muzicale;
- promovarea creațiilor muzicale originale dedicate independenței Republicii Moldova;
- dezvoltarea talentului artistic și interpretativ;
- promovarea imaginii Republicii Moldova prin creație artistică.

III. PARTICIPANȚI ȘI CONDIȚII DE PARTICIPARE

Pot participa elevii claselor I–XII. Concursul se desfășoară pe următoarele categorii de vârstă:

- Categoria I – clasele I–IV;
- Categoria II – clasele V–VIII;
- Categoria III – clasele IX–XII.

Participarea poate fi:

- individuală;
- duet;

- grup vocal;
- cor.

Fiecare instituție poate delega maxim un reprezentant pentru fiecare categorie. Se admit:

- cântece patriotice consacrate;
- creații muzicale originale;
- adaptări muzicale, cu respectarea drepturilor de autor.

Durata interpretării nu va depăși **5 minute**. Acompaniamentul poate fi:

- orchestral;
- instrumental;
- negativ (minus);
- a cappella.

Repertoriul în limba română (cu posibilitatea includerii unor fragmente în limbile minorităților naționale, dacă acestea contribuie la mesajul artistic).

Vor fi admise:

- cântece patriotice consacrate;
- cântece dedicate independenței Republicii Moldova;
- creații originale;
- prelucrări folclorice patriotice.

IV. ETAPELE DE DESFĂȘURARE

Etapele:

1. Lansarea concursului;
2. Înscrierea participanților;
3. Etapa raională/municipală;
4. Etapa republicană;
5. Gala laureaților și ceremonia de premiere.

Calendarul este aprobat prin ordinul Ministrului Educației și Cercetării.

V. COMISIA DE CONCURS

Comisia este constituită anual prin ordinul MEC. Din comisie fac parte:

- reprezentanți ai MEC;
- profesori universitari;
- specialiști în muzică;
- dirijori;
- compozitori;
- interpreți consacrați.

Comisia:

- evaluează prestațiile;
- stabilește clasamentul;
- acordă premiile;
- soluționează eventualele situații privind regulamentul.

Deciziile Comisiei sunt definitive.

VI. CERINȚE PRIVIND MOMENTUL ARTISTIC

Interpretarea trebuie să respecte următoarele condiții:

- să promoveze valorile patriotice;
- să respecte normele morale și culturale;
- să nu conțină mesaje discriminatorii sau ofensatoare;
- să respecte legislația privind drepturile de autor;
- să aibă o ținută scenică adecvată;
- să utilizeze un limbaj artistic corespunzător.

VII. DISPOZIȚII FINALE

- drepturile organizatorului;
- utilizarea imaginilor;
- protecția datelor cu caracter personal;
- drepturile de autor;
- contestații;
- dispoziții finale.

Anexe

Anexa nr.1

Fișa de înscriere

Anexa nr.2

Declarația privind originalitatea repertoriului

Anexa nr.3

Acordul privind prelucrarea datelor cu caracter personal

Anexa nr.4

Fișa oficială de evaluare

Anexa nr.5

Calendarul concursului

FIȘA DE ÎNSCRIERE
la Concursul republican de cântece patriotice
„ODĂ INDEPENDENȚEI”

I. Date despre instituția participantă

Denumirea instituției _____

Tipul instituției _____

☐ Gimnaziu

☐ Liceu

Localitatea _____

Raion/Municipiu _____

Telefon _____

E-mail _____

II. Date despre participant

Numele și prenumele _____

Data nașterii _____

Clasa _____

Categoria de participare _____

☐ Solist

☐ Duet

☐ Trio

☐ Grup vocal

☐ Ansamblu vocal

☐ Cor

III. Repertoriul

Titlul cântecului _____

Compozitor _____

Textier _____

Durata _____

_____ minute

Acompaniament _____

☐ Orchestra

☐ Pian

☐ Instrumental

☐ Negativ

☐ A cappella

IV. Cadru didactic coordonator

Nume _____

Telefon _____

E-mail _____

Semnătură _____

Directorul instituției _____

Semnătură
Ștampilă

DECLARAȚIE
privind originalitatea și respectarea drepturilor de autor

Subsemnatul(a)

în calitate de profesor coordonator,

declar pe propria răspundere că:

- repertoriul prezentat respectă legislația privind drepturile de autor;
- interpretarea este realizată în condițiile prevăzute de Regulament;
- materialele muzicale utilizate sunt legale;
- lucrarea nu încalcă drepturile unei terțe persoane;
- toate informațiile prezentate sunt reale.

Data

Semnătura

ACORD
privind prelucrarea datelor cu caracter personal

Subsemnatul(a)

în calitate de:

- ☐ părinte
- ☐ reprezentant legal
- ☐ participant major

îmi exprim acordul pentru:

- înscrierea în concurs;
- utilizarea datelor personale în scopul organizării concursului;
- fotografiere;
- filmare;
- publicarea rezultatelor;
- utilizarea imaginilor pe pagina oficială MEC.

Datele vor fi utilizate exclusiv în conformitate cu Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Semnătura

Data

FIȘA OFICIALĂ DE EVALUARE

Concursul republican
„ODĂ INDEPENDENȚEI”

Participant

Instituția

Categoriea

Nr.	Criteriul	Punctaj
1	Calitatea vocală	20
2	Intonație	15
3	Dicție	10
4	Expresivitate artistică	15
5	Mesaj patriotic	10
6	Originalitate	10
7	Prezență scenică	10
8	Nivel de dificultate	5
9	Ținută artistică	5
10	Impact artistic general	10

TOTAL

100 puncte

Observațiile juriului

Numele evaluatorului

Semnătura

CALENDARUL DE DESFĂȘURARE

Activitate	Perioada
Lansarea concursului	10 septembrie
Transmiterea regulamentului	10-17 septembrie
Înscrierea participanților	17 septembrie – 11 septembrie
Etapa instituțională	11 septembrie – 24 septembrie
Etapa raională/municipală	24 septembrie - 1 octombrie
Transmiterea dosarelor	1 octombrie - 8 octombrie
Etapa republicană	8 octombrie – 15 octombrie
Evaluarea finală	15 octombrie – 22 octombrie
Festivitatea de premiere	Octombrie - Noiembrie